

9. međunarodni transdisciplinarni simpozij

BIOETIKA I APORIJE PSIHE

Zagreb, 6. - 7. studenog 2025.

Sveučilišni centar za bioetiku Sveučilišta u Zagrebu
(Ivana Lučića 1a, Zagreb)

Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu
(Jordanovac 110, Zagreb)

9th International Transdisciplinary Symposium

BIOETHICS AND APORIA OF PSYCHE

Zagreb, November 6–7, 2025

University Center for Bioethics, University of Zagreb
(Ivana Lučića 1a, Zagreb)

Faculty of Philosophy and Religious Studies, University of Zagreb
(Jordanovac 110, Zagreb)

SADRŽAJ / CONTENTS

Organizatori 9. međunarodnog transdisciplinarnog simpozija *Bioetika i aporije psihe* /
Organisers of the 8th International Transdisciplinary Symposium *Bioethics and*
Aporia of Psyche

O međunarodnom transdisciplinarnom simpoziju *Bioetika i aporije psihe* /
About the International Transdisciplinary Symposium *Bioethics and*
Aporia of Psyche

Program 9. međunarodnog transdisciplinarnog simpozija *Bioetika i aporije psihe* /
Programme of the 8th International Transdisciplinary Symposium *Bioethics and*
Aporia of Psyche

Plenarna izlaganja / Plenary lectures

Sekcijska izlaganja / Section presentations

Popratni program / Supplementary programme

Adresar / Address book

ORGANIZATORI
9. MEĐUNARODNOG
TRANSDISCIPLINARNOG SIMPOZIJA
BIOETIKA I APORIJE PSIHE

ORGANISERS
OF THE 9th INTERNATIONAL
TRANSDISCIPLINARY SYMPOSIUM
BIOETHICS AND APORIA OF PSYCHE

ORGANIZATORI / ORGANISERS

Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu
Croatian Philosophical Practice Association

Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku Sveučilišta u Zagrebu /
University Center of Bioethics of University of Zagreb

Centar za bioetiku Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu /
Centre for Bioethics of the Faculty of Philosophy and Religious Studies of the University of
Zagreb

Udruga »Ludruga«
»Ludruga« Association

Hrvatsko filozofsko društvo /
Croatian Philosophical Association

Služba za mentalno zdravlje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo /
Mental Health Service of Croatian Public Health Institute

Amigdala centar, Zagreb /
Amigdala Centre, Zagreb

Hrvatsko bioetičko društvo /
Croatian Bioethics Society

Hrvatski institut za istraživanje i evaluaciju mentalnog zdravlja /
Croatian Institute for Research and Evaluation of Mental Health

**ORGANIZACIJSKI ODBOR
MEĐUNARODNOG TRANSDISCIPLINARNOG SIMPOZIJA
*BIOETIKA I APORIJE PSIHE /***

**ORGANISATION COMMITTEE OF THE
INTERNATIONAL TRANSDISCIPLINARY SYMPOSIUM
*BIOETHICS AND APORIA OF PSYCHE***

Predsjednik / President:

LUKA JANEŠ (Zagreb)

Stručno vijeće / Expert Council:

IRENA BAKIĆ (Beč/Vienna), ALEKSA BABIĆ (Beograd), FRANCESCA BRENCIO (London), ELLIOT D. COHEN (Miami), BRUNO BOGOVIĆ (Varaždin), ANTE ČOVIĆ (Zagreb), BRUNO ĆURKO (Zadar), JAN DEFRANČESKI (Zagreb), DAN ĐAKOVIĆ (Zagreb), DEMÉTRIUS A. FRANÇA (São Paulo), VASILE HATEGAN (Temišvar/Timișoara), EMANUELA HERCEG (Zagreb), THEODOR ITTEN (St. Gallen), TIHANA IVIČEK (Zagreb), MIRO JAKOVLJEVIĆ (Zagreb), ROBERT JANEŠ (Zagreb), HRVOJE JURIĆ (Zagreb), KSENIJA KAPELJ (Zagreb), KRIŽO KATINIĆ (Zagreb), MARINA KATINIĆ PLEIĆ (Zagreb), IVICA KELAM (Osijek), HUGO KOETSIER (Heiloo), IVAN KOPREK (Zagreb), FLORIN LOBONT (Temišvar/Timisoara), DARKO MARČINKO (Zagreb), MIKOLAJ MARTINJAK (Zagreb), LUKA MARŠIĆ (Zagreb), MIRA MATIJEVIĆ (Zagreb), MARIJAN MONTANI (Zagreb), ALEN OREŠKOVIĆ (Zagreb), IVAN PERKOV (Split), TARA BEATA RACZ (Zagreb), VLATKA ROČIĆ-PETAK (Zagreb), MARTINA ROJNIĆ KUZMAN (Zagreb), DARIJA RUPČIĆ KELAM (Osijek), IGOR SALOPEK (Karlovac), INES SKELAC (Zagreb), DANIJELA ŠTIMAC GRBIĆ (Zagreb), SLADANA ŠTRKALJ IVEZIĆ (Zagreb), DANIJELA TIOSAVLJEVIĆ (Beograd), MAJA VEJIĆ (Split), ANTUN VOLENIK (Zagreb)

Organizacijski tim / Organizational team:

ANTE BELIĆ (Zagreb), BRUNO BOGOVIĆ (Varaždin), STJEPAN KROVINOVIĆ (Zagreb), TOMA GRUICA (Graz), EMANUELA HERCEG (Zagreb), ANAMARIJA SALOPEK VIŠEVIĆ (Zagreb), DOMAGOJ POPOVIĆ (Zagreb), FILIP MARTIN SVIBOVEC (Zagreb), BRUNO SALOMON (Zagreb), PETAR ŠARIĆ (Zagreb)

**Simpozij se organizira uz potporu ponosnoga sponzora /
The symposium is organised with the support of proud sponsor:**

dm-drogerie markt d.o.o.

**O MEĐUNARODNOM
TRANSDISCIPLINARNOM SIMPOZIJU
*BIOETIKA I APORIJE PSIHE***

**ABOUT THE INTERNATIONAL
TRANSDISCIPLINARY SYMPOSIUM
*BIOETHICS AND APORIA OF PSYCHE***

UVODNA RIJEČ

9. Međunarodni transdisciplinarni simpozij *Bioetika i aporije psihe*

Polako, ali odlučno, kap po kap kao kakav šareni jesenji dažd, godinu po godinu, simpozij po simpozij, sve više se primaknuso okrugloj brojki DESETOG jubilarnog simpozija *Bioetika i aporije psihe*, koja će se zbiti iduće godine, ljeta gospodnjeg 2026., od 12. do 14. studenog, u svečarskim tonovima, uz pregršt gostiju iznenađenja i mnogo prigodnih, radosnih eventualija. Sve to polagano najavljuje i nadolazeći, deveti nam po redu susret u okviru ovog našeg međunarodnog, transdisciplinarnog projekta, otpočetog sad već davnog ljeta gospodnjeg 2016., a ove godine usmjerenog sljedećim tematskim dimenzijama:

1. Fenomenologija i psihopatologija - suvremene perspektive
2. Utjecaj religioznosti i duhovnosti spram mentalnog zdravlja osoba
3. Filozofska praksa kao filozofija zdravlja
4. Umjetnost u službi inkluzije, skrbi i destigmatizacije

Valja napomenuti da se ovogodišnje okupljanje oslanja o 18. ICPP Zagreb 2025., koji se od 12. do 14. lipnja održao u Zagrebu, u organizacijskom koordinastvu BiAPs-u ujednačenih institucionalnih partnera, uz sudjelovanje 134 izlagača iz 37 zemalja svijeta. Filozofska praksa i filozofsko savjetovanje u jezgri otoga skupa širi se i na ovaj naš ovogodišnji, pluriperspektivistički usidrujući i nastavljajući eklektiku integrativne logosne orijentacijske sušti. Usjedane u jezgro integrativne bioetike kao najvažnijeg hrvatskog inter i transdisciplinarnog projekta, od visokog nacionalnog, ali i općeg svjetskog znanstvenog značaja¹. Orijentacijske platforme koja je, kao što smo jasno i naširoko pokazali o prvotnih osam inačica skupa održavanih u nizu, idealna za implementaciju, istraživanje i integraciju po pitanju brige i skrbi osoba, te širenja koncepta mentalnog zdravlja u zajednici.

Programsko ruho 9. po redu BiAPs-a, između ostaloga, ukrašavaju:

- 8 pozvanih plenarnih predavanja raspoređenih u četiri plenarne sesije, posložene kroz dva dana programska dana skupa, ostvarenih pluriperspektivističkom postavom filozofa, psihijatar, sociologa, antropologa i pedagoga;

¹ Govorimo o simpozijском projektu koji je do sad okupio sudionike iz 48 zemalja svijeta, te u čijem se Stručnom vijeću nalaze neka od najvažnijih lica suvremene hrvatske psihijatrije i sustava mentalnog zdravlja načelno, uz pregršt eminentnih međunarodnih stručnjaka na dotičnom polju. Te koji je do sada iznjedrio tri bilingvalna zbornika radova i četiri posebna tematska broja u znanstvenim časopisima, uz pokretanje specijalističkog interdisciplinarnog studija Zaštita mentalnog zdravlja u zajednici kao perjanice jasno vidljivih ostvarenih ciljeva ove inicijative.

- 8 tematskih izlagačkih sesija u kojima sudjeluju izlagači s 18 institucija iz Hrvatske i inozemstva;
- 3 otvaranja izložbi akademskih umjetnika, psihologa, filozofa i art terapeuta;
- i interaktivna radionica filozofkinje i art terapeutkinje.

Ove godine nećemo predstaviti zbornik s posljednje održanog simpozija, a poradi donesene odluke da na jubilarnim desetim Aporijama predstavimo poveći zbornik s ispisanim diseminacijama održanima tijekom osme i devete inačice skupa. Vezano uz potonje valja pripomenuti da je u posebnom tematskom broju *Jahra 2025.*, objavljeno devet radova s osmog skupa, a naznačajnije priloge s ovogodišnjeg simpozija kanimo objelodaniti u posebnom tematskom broju Filozofskih istraživanja u 2026. godini. Sve navedene, uz još mnoge ostale, imat ćete prilike iščitavatitijekoma i nakon desetog svečanog skupa. Na kojemu tiskovinu kanimo predstaviti.

Zaplovite s nama i ove godine raznim kompleksnim, ali neizbježnim temama u intencionalnom slivu destigmatizacije, nade, uključivanja i opće podrške metodski rastvorene u transdisciplinarnom orijentacijskom ključu razumijevanja, podrške i pomoći. Slijedeći, izrazimo se logoterapijskim zborom - samonadilaženjem (autotranscendencijom) o temeljima egzistencijalno-fenomenološke podloge ovog projekta.

Ovogodišnji simpozij financijski je pogurao i umnogome omogućio naš ponosni sponzor dm-drogerie markt d.o.o., kojemu dugujemo velike zahvale na podršci. A koje ćemo upriličiti dodjelom posebne zahvalnice u ime Organizacijskog odbora simpozija. Ove godine njihova nam je pomoć posebno značajna zbog gubitka značajnih financijskih sredstava, kroz projektne kanala koji su nas do sada uobičajeno podržavali.

U nadi da ćemo iduće godine biti snažniji i još odlučnije upriličiti mnogobrojne nove i stare edicije, nastavljajući žar prepoznatljivog plamena međunarodnog projekta i inicijative zvane *Bioetika i aporije psihe*, srdačno vas pozdravljamo.

Doc. dr. sc. Luka Janeš
Predsjednik Organizacijskog odbora 9. BiAPs-a

INTRODUCTORY WORDS

9th International Transdisciplinary Symposium Bioethics and Aporia of Psyche

Slowly and decisively, like a colorful autumn rain, year by year, *symposium by symposium*, we are getting closer and closer to the round number of the TENTH anniversary of the symposium *Bioethics and Aporia of Psyche*, which will take place November 12-14, 2026, in festive tones, with a handful of surprise guests and many joyful events appropriate for the occasion. This jubilee will be gradually announced by the upcoming ninth meeting, within the framework of this international transdisciplinary project of ours, launched in the summer of 2016, and this year focused on the following thematic dimensions:

1. Phenomenology and Psychopathology: Contemporary Perspectives
2. The Influence of Religiosity and Spirituality on the Mental Health of Individuals
3. Philosophical Practice as a Philosophy of Health
4. Art in the Service of Inclusion, Care, and Destigmatization

It should be noted that this year's gathering builds on the 18th ICPP Zagreb 2025, which took place from June 12 to 14 in Zagreb, under the organisational coordination of BiAPs, a unified set of institutional partners, with the participation of 134 presenters from 37 countries around the world. Philosophical practice and philosophical counseling, at the core of that gathering, expand into this year's diverse framework, continuing the eclecticism of the integrative logos-oriented essence. At the heart of integrative bioethics, as one of the most important Croatian inter- and transdisciplinary projects of high national and international scientific importance, this orientation platform, as shown through the previous eight meetings, serves as an ideal space for implementation, research, and integration in the care of people and in the promotion of the concept of mental health in the community.

The program of the 9th BiAPs includes, among other things:

- Eight invited plenary lectures, organized into four plenary sessions over two days of the conference program, featuring a diverse interdisciplinary lineup of philosophers, psychiatrists, sociologists, anthropologists, and educators.
- Eight thematic sessions with participants from 18 institutions from Croatia and abroad.
- Three exhibition openings by academic artists, psychologists, philosophers, and art therapists.
- An interactive workshop led by a philosopher and an art therapist.

This year, we will not present the proceedings from the last symposium, as a decision was made to publish a larger collection of proceedings combining the eighth and ninth conferences at the jubilee tenth *Aporia*. Regarding the latter, it should be noted that nine papers from the eighth conference were published in a special thematic issue of *Jahr: European Journal of Bioethics* (2025), and we plan to publish the most significant contributions from this year's symposium in a special thematic issue of *Philosophical Research* in 2026. All of the above, along with many other texts, will be available after the tenth ceremonial conference, at which we plan to present this comprehensive publication.

Once again, let us sail together through the complex yet inevitable topics within the domain of destigmatization, hope, inclusion, and collective support, methodically developed in the transdisciplinary key of understanding, care, and assistance. Let us express ourselves next through a logotherapeutic chorus: self-transcendence (autotranscendence) grounded in the existential-phenomenological foundations of this project.

This year's symposium was financially supported and largely made possible by our proud sponsor dm-drogerie markt d.o.o., to whom we owe our sincere gratitude. We will mark this support by awarding a special certificate of appreciation on behalf of the Organizing Committee of the Symposium. This year, their help is especially important to us.

Due to insufficient financial resources, we will not print this program booklet this year (at least not before the conference), but at least a few trees will live longer. Next year, however, we will be stronger and even more determined to organize both new and old editions, continuing the ardor of the recognizable flame of the international project and initiative called *Bioethics and Aporia of the Psyche*.

PROGRAM
9. MEĐUNARODNOG TRANSDISCIPLINARNOG
SIMPOZIJA *BIOETIKA I APORIJE PSIHE*

PROGRAMME
OF THE 9th INTERNATIONAL
TRANSDISCIPLINARY SYMPOSIUM
BIOETHICS AND APORIA OF PSYCHE

ČETVRTAK, 6. studenoga 2025. / THURSDAY, November 6, 2025

Mjesto / Location

Dvorana »Fritz Jahr«, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Ivana Lučića 1a / »Fritz Jahr« conference hall, University Center for Integrative Bioethics, Ivana Lučića 1a

09.00–09.20 *Otvaranje simpozija / Opening ceremony*

Plenarna sesija I / Plenary Session I

09.20–09.50 DARKO MARČINKO (Hrvatska/Croatia): Od transgeneracijske traume i usamljenosti do dobrih odnosa / From Transgenerational Trauma Towards the Good Relations

09.50–10.05 *Rasprava / Discussion*

10.05–10.35 MARINA KATINIĆ PLEIĆ (Hrvatska/Croatia): Psihologija kao surogat filozofije i suvremena religija? / Psychology as a Surrogate for Philosophy and a Contemporary Religion?

10.35–10.50 *Rasprava / Discussion*

10.50–11.05 *Pauza / Break*

Izlagачka sesija Logoterapija, biopolitika i filozofija zdravlja / Presentation Session Logotherapy, Biopolitics and Philosophy of Health

Mjesto / Location

Dvorana »Fritz Jahr«, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Ivana Lučića 1a / »Fritz Jahr« conference hall, University Center for Integrative Bioethics, Ivana Lučića 1a

11.05–11.20 TIN FRESL (Hrvatska/Croatia): Starost kao ludilo: biopolitika neprofitabilnog tijela u kapitalizmu / Old Age as Madness: The Biopolitics of the Unprofitable Body in Capitalism

11.20–11.35 STJEPAN ŠTIVIĆ (Slovenija/Slovenia): Između slobode i algoritma: Logoterapija pred izazovima BCI tehnologije / Between Freedom and Algorithm: Logotherapy Facing the Challenges of BCI Technology

11.35–11.50 LIVIJA PAVLETIĆ (Hrvatska/Croatia): Filozofija života u djelu Irvina D. Yaloma i Viktora Frankla / Philosophy of Life in the Work of Irvin D. Yalom and Viktor Frankl

11.50–12.05 BERISLAV ČOVIĆ (Hrvatska/Croatia): Bioetički pogled na krizu suvremenog društva u kontekstu očuvanja mentalnog zdravlja mladih / A Bioethical Perspective on the Crisis of Contemporary Society in the

Context of Preserving Youth Mental Health

12.05–12.20 *Rasprava / Discussion*

12.20–12.35 *Pauza / Break*

**Izlagačka sesija *Fenomenologija i psihopatologija* / Presentation Session
*Phenomenology and Psychopathology***

Mjesto / Location

Dvorana »Fritz Jahr«, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Ivana Lučića 1a / »Fritz Jahr« conference hall, University Center for Integrative Bioethics, Ivana Lučića 1a

- 12.35–12.50 FRANJO MIJATOVIĆ (Hrvatska/Croatia): *Aporije snova i zbilje na primjeru Kantovog vidovnjaka / Aporias of Dream and Reality in Kant's Dreams of a Spirit-Seer*
- 12.50–13.05 ALEKSANDAR PRICA (Srbija/Serbia): *Hiperrealnost i narcizam : Pogled kroz virtuelno zrcalo / Hyperreality and Narcissism: Through the Virtual-Glass*
- 13.05–13.20 DANIJELA TIOSAVLJEVIĆ (Srbija/Serbia): *Amoralnost kao dio psihopatološkog spektra / Amorality as a part of the psychopathological spectrum*
- 13.20–13.35 ROMAN ŠIMUNOVIĆ (Hrvatska/Croatia): *Fenomenološki pristup destigmatizaciji mentalnog zdravlja kroz videoigre / A Phenomenological Approach to the Destigmatization of Mental Health through Videogames*
- 13.35–13.50 *Rasprava / Discussion*

Otvaranje izložbe / Opening of the Exhibition

Mjesto / Location

Dvorana »Fritz Jahr«, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Ivana Lučića 1a / »Fritz Jahr« conference hall, University Center for Integrative Bioethics, Ivana Lučića 1a

- 13.50–14:00 *Izložba Tare Beate Racz Što ostaje kad sjećanje izgubi riječi, a tijelo zadrži oblik? / Tara Beate Racz's exhibition What Remains when Memory Loses Words and the Body Retains its Shape?*

14.00–15.30 *Pauza za ručak / Lunch Break*

Izlagačka sesija *Filozofska praksa i zdravlje* / Presentation Session *Philosophical Practice and Health*

Mjesto / Location

Dvorana »Fritz Jahr«, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Ivana Lučića 1a / »Fritz Jahr« conference hall, University Center for Integrative Bioethics, Ivana Lučića 1a

- | | |
|-------------|--|
| 15.30–15.45 | STJEPAN KROVINOVIĆ (Hrvatska/Croatia): Vrlina, realizam i zdravlje: Epistemička dužnost filozofskog praktičara / Virtue, Realism, and Health: The Epistemic Duty of the Philosophical Practitioner |
| 15.45–16.00 | VUK TRNAVAC (Srbija/Serbia): Metodoontologija zdravlja u antičkom neoplatonizmu: Plotin i Proklo između teorije i prakse / Methodoontology of Health in Ancient Neoplatonism: Plotinus and Proclus Between Theory and Practice |
| 16.00–16.15 | MAJA VEJIĆ (Hrvatska/Croatia): Kreativci u filozofskoj praksi / The creatives in the philosophical practice |
| 16.15–16.30 | <i>Rasprava / Discussion</i> |
| 16.30–16.45 | <i>Pauza / Break</i> |

Plenarna sesija II / Plenary Session II

Mjesto / Location

Dvorana »Fritz Jahr«, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Ivana Lučića 1a / »Fritz Jahr« conference hall, University Center for Integrative Bioethics, Ivana Lučića 1a

- | | |
|-------------|--|
| 16.45–17.15 | DRAGAN PROLE (Srbija/Serbia): Invalidnost i estetika egzistencije / Invalidity and the Aesthetics of Existence |
| 17.15–17.30 | <i>Rasprava / Discussion</i> |
| 17.30–18.00 | MARIJAN MONTANI (Hrvatska /Croatia): Iscijeli svijet, učini ga boljim mjestom / Heal the World, Make it a Better Place |
| 18.00–18.15 | <i>Rasprava / Discussion</i> |
| 18.15–18.30 | <i>Pauza / Break</i> |

Otvaranje izložbe / Opening of the Exhibition

Mjesto / Location

Predvorje Centra za bioetiku Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 1a / Lobby of the Centre for Bioethics of the University of Zagreb, Ivana Lučića 1a

18.30–19.00 *Izložba Nikše Jankovića This is Not a TV Show / Nikša Janković's exhibition This is Not a TV Show*

PETAK, 7. studenoga 2025. / FRIDAY, 7 November 2025

Mjesto / Location

Dvorana »Hans-Peter Kolvenbach«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »Hans-Peter Kolvenbach« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

09:45–10.00 *Otvaranje drugog dana simpozija / Opening ceremony of the second day*

Izlagачka sesija *Umjetnost – uključivost – podrška* / Presentation Session *Art – inclusion – support*

Mjesto / Location

Dvorana »Hans-Peter Kolvenbach«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »Hans-Peter Kolvenbach« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

- | | |
|-------------|--|
| 10.00–10.15 | EMANUELA HERCEG (Hrvatska): Grafički memoari kao prostor narativne medicine: Priče o tijelu, bolesti i identitetu / Graphic Memoirs as a Space of Narrative Medicine: Stories About the Body, Illness and Identity |
| 10.15–10.30 | ANA BULJAN (Hrvatska): Književnost i psihologija: Identitetska neukorijenost u romanima Ive Andrića / Literature and Psychology: Identity Rootlessness in the Novels of Ivo Andrić |
| 10.45–11.00 | KREŠIMIR KATUŠIĆ (Hrvatska/Croatia): Mama Zemlja / Mother Earth |
| 11.15–11.30 | IVICA KELAM (Hrvatska/Croatia): Etička pravila u procesu psihološkog savjetovanja / Ethical Rules in the Psychological Counselling Process |
| 11.30–11.45 | <i>Rasprava / Discussion</i> |
| 11.45–12.00 | <i>Pauza / Break</i> |

Plenarna sesija III / Plenary Session III

Mjesto / Location

Dvorana »Hans-Peter Kolvenbach«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »Hans-Peter Kolvenbach« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

- | | |
|-------------|---|
| 12.00–12.30 | LUKA MARŠIĆ (Hrvatska/Croatia): Dekonstrukcija humanoga |
|-------------|---|

obrazovanja / Deconstruction of Humane Education

12.30–12.45 *Rasprava / Discussion*

12.45–13.15 IVAN PERKOV (Hrvatska/Croatia): Mentalno zdravlje kao društveni fenomen: strukturalni pritisak i egzistencijalni smisao / Mental Health as a Social Phenomenon: Structural Pressure and the Search for Meaning

13.15–13.30 *Rasprava / Discussion*

Otvaranje izložbe / Opening of the Exhibition

Mjesto / Location

Predvorje Fakulteta filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / Lobby of the Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

13.30–13.45 *Izložba Krešimira Katušića* Prostor prvih potencijala / *Krešimir Katušić's exhibition* Space of First Potentials

13.45–15.15 *Pauza za ručak / Lunch Break*

Izlagачka sesija *Filozofija zdravlja* / Presentation Session *Philosophy of Health*

Mjesto / Location

Dvorana »Hans-Peter Kolvenbach«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »Hans-Peter Kolvenbach« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

15.15–15.30 ANA UMIČEVIĆ (Hrvatska/Croatia): Zdravstvena skrb kao moralna praksa: Perspektiva Edmunda Pellegrina / The Moral Practice of Healthcare: Edmund Pellegrino's Perspective

15.30–15.45 TANJA ZOVKO (Hrvatska/Croatia): Filozofski temelji zdravstvene njege: Karl Jaspers i Harvey Picker / The Philosophical Foundations of Healthcare: Karl Jaspers and Harvey Picker

15.45–16.00 SANJA FRAJTIĆ (Hrvatska / Croatia): Demokracija u doba pandemije / Democracy During the Pandemic Times

16.00–16.15 *Rasprava / Discussion*

Interaktivna radionica / Interactive Workshop

Mjesto / Location

Dvorana »002«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »002« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

15:15–16:30 *Interaktivna radionica Darije Rupčić Kelam Ples sjena / Interactive Workshop Dance of the Shadows of Darija Rupčić Kelam*

16:15–16:30 *Pauza / Pauza*

Plenarna sesija IV / Plenary Session IV

Mjesto / Location

Dvorana »Hans-Peter Kolvenbach«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »Hans-Peter Kolvenbach« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

16:30–16:45 TOMA GRUICA (Austrija/Hrvatska): Regression, Trauma, and Somatic Metaphors: A Critique and Analysis of Metaphors in Trauma Recovery and Popular Psychopathology / Regresija, trauma i somatske metafore: kritika i analiza metafora u oporavku od traume i popularnoj psihopatologiji

16:45–17:00 *Rasprava / Discussion*

17:00–17:30 BRUNO ĆURKO (Hrvatska/Croatia): Filozofija s djecom i filozofsko savjetovanje: Zajednički korijeni filozofske prakse / Philosophy with Children and Philosophical Counselling: Shared Roots of Philosophical Practice

17:30–17:45 *Rasprava / Discussion*

17:45–18:00 *Pauza / Break*

Izlagačka sesija *Religija, duhovnost i mentalno zdravlje – putanjama optimizma* / Presentation Session *Religion, Spirituality and Mental Health – Towards the Optimistic Trajectories*

Mjesto / Location

Dvorana »Hans-Peter Kolvenbach«, Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Jordanovac 110 / »Hans-Peter Kolvenbach« conference hall, Faculty of Philosophy and Religious Studies, Jordanovac 110

18:00–18:15 LUKA JANEŠ (Hrvatska/Croatia): Psihoterapijski elementi Duhovnih

vježbi sv. Ignacija Lojolskog / Psychotherapeutic elements of the Spiritual Exercises of St. Ignatius of Loyola

18.15–18.30 KLARA ČAVAR, Marija DŽINIĆ (Hrvatska/Croatia): Utjecaj religioznosti i duhovnosti na kvalitetu života / The Influence of Religiosity and Spirituality on Quality of Life

18.30–18.45 DAMIR HRŠAK (Hrvatska/Croatia): Predsjednici i vladari / Presidents and Rulers

18.45–19.00 FILIP MARTIN SVIBOVEC (Hrvatska/Croatia): Filozofsko-teološke vrijednosti u kontekstu filozofskog savjetovanja / Philosophical-theological values in the context of philosophical counseling

19.00–19.15 Rasprava / Discussion

19.30 *Zatvaranje skupa / Closing of the symposium*

PLENARNA IZLAGANJA

PLENARY LECTURES

BRUNO ĆURKO

*Fakultet odgojnih i obrazovnih znanosti, Sveučilište u Splitu, Hrvatska /
Faculty of Education, Sveučilište u Splitu, Hrvatska*

FILOZOFIJA S DJECOM I FILOZOFSKO SAVJETOVANJE: ZAJEDNIČKI KORIJENI FILOZOFSKE PRAKSE

Filozofija s djecom (PwC) i filozofsko savjetovanje temelje se na zajedničkoj metodologiji dijaloga i sokratskom propitivanju te nastoje potaknuti razvoj kritičkog mišljenja i osobne autonomije. U PwC-u učitelji s djecom stvaraju zajednicu istraživanja; učenici postavljaju pitanja, analiziraju koncepte i uče kroz strukturirani dijalog. Najnovija meta-analiza pokazuje kako PwC ima značajan učinak na razvoj kritičkog i skrbnog mišljenja te suradničkih vještina. Filozofsko savjetovanje primjenjuje slične alate u individualnom radu s odraslima: savjetnik pomoću filozofskih metoda pomaže klijentu u razjašnjavanju uvjerenja, rješavanju dilema i izgradnji vlastite filozofije života. Istraživanja sugeriraju da se filozofsko savjetovanje može koristiti unutar PwC-a za razvoj intelektualnih vrlina i etičkog senzibiliteta, dok se primjerice logički utemeljena terapija pokazala komplementarnom metodom u PwC-u. Ova povezanost potvrđuje da filozofska praksa, bilo u učionici bilo u savjetovalištu, može biti vrijedan alat za promicanje dobrobiti, etičke svijesti i filozofskog razumijevanja u različitim dobnim skupinama.

PHILOSOPHY WITH CHILDREN AND PHILOSOPHICAL COUNSELLING: SHARED ROOTS OF PHILOSOPHICAL PRACTICE

Philosophy with Children (PwC) and Philosophical Counselling are based on a shared methodology of dialogue and Socratic questioning and aim to foster the development of critical thinking and personal autonomy. In PwC, teachers and children establish a community of inquiry; students pose questions, analyse concepts, and learn through structured dialogue. The latest meta-analysis shows that PwC exerts a substantial influence on the development of critical and caring thinking, in addition to collaborative skills. Philosophical Counseling applies similar tools in individual work with adults. The counsellor uses philosophical methods to assist the client in clarifying beliefs, resolving dilemmas, and constructing a personal philosophy of life. Research suggests that philosophical counseling can be used within PwC to foster intellectual virtues and ethical sensitivity, while, for example, Logic-Based Therapy has proven to be a complementary method in PwC. This connection confirms that philosophical practice, whether in the classroom or in counseling, can serve as a valuable tool for promoting well-being, ethical awareness, and philosophical understanding across different age groups.

TOMA GRUICA

*Faculty of Arts and Humanities, University of Graz, Austria /
Fakultet humanističkih znanosti, Sveučilište u Grazu, Austrija*

**REGRESSION, TRAUMA, AND SOMATIC METAPHORS: A CRITIQUE AND
ANALYSIS OF METAPHORS IN TRAUMA RECOVERY AND POPULAR
PSYCHOPATHOLOGY**

Popular psychology often speaks of trauma as something the body »stores«, a residue in muscle or the nervous system waiting to be »triggered«. This reframing moves away from Cartesian dualism and Freudian repression only to fall into a new metaphysics: the self as a sac-bound archive of unprocessed wounds. Trauma becomes not a disruption in one's relation to the world but a somatic curse, a »lesion in the flesh« that dictates life unless purged. This presentation examines metaphors like being »stuck« at the age of trauma or having trauma »stored in the body«, arguing that, while such tropes validate suffering, they obscure more dynamic, enactive models of experience. Drawing on ontology, ethics, and embodied cognition, I argue these metaphors risk casting trauma as an inert entity lodged in the soma, fostering helplessness rather than active re-engagement with the world.

**REGRESIJA, TRAUMA I SOMATSKE METAFORE: KRITIKA I ANALIZA METAFORA
U OPORAVKU OD TRAUME I POPULARNOJ PSIHOLOGIJI**

Popularna psihologija često govori o traumi kao o nečemu što tijelo »pohranjuje«, kao o ostatku u mišićima ili živčanom sustavu koji čeka da bude »aktiviran«. Ovakvo shvaćanje udaljava se od kartezijanskog dualizma i freudovskog modela potiskivanja, ali upada u novu metafiziku: sebstvo kao vrećom omeđen arhiv neobrađenih rana. Trauma tako postaje ne poremećaj u odnosu prema svijetu, već tjelesno ukletstvo, »lezija u mesu« koja određuje život osim ako se ne »pročisti«. Ovo izlaganje razmatra metafore poput »zaglavljivanja« u dobi nastanka traume ili tvrdnje da je trauma »pohranjena u tijelu«, tvrdeći da, iako takvi tropi potvrđuju patnju, prikrivaju dinamičnije, enaktivne modele iskustva. Pozivajući se na ontologiju, etiku i utjelovljenu kogniciju, tvrdim da ove metafore riskiraju prikazati traumu kao inertni entitet u somi, potičući bespomoćnost umjesto aktivnog ponovnog angažmana sa svijetom.

MARINA KATINIĆ PLEIĆ

Glas Koncila, Zagreb, Hrvatska

Glas Koncila, Zagreb, Croatia

PSIHOLOGIJA KAO SUROGAT FILOZOFIJI I MODERNA RELIGIJA?

Svjedočimo psihologizaciji filozofije, teologije, vjere, čak i prirodne znanosti, kao i sakralizaciji psihologije. Postmoderni napuštanje mišljenja kao mjesta istine ispraznilo je prostor koji je mogao biti ispunjen jedino osjećajnošću i doživljavanjem. Posljedično, čovjeka istina sve manje zanima, budući da mu je jedino stalo do ugodnoga osjećaja, »sada i ovdje«. Lažnim obećanjem egzaktnosti i terapijske učinkovitosti, suvremena psihologija, bastard eksperimentalne znanosti i filozofskih teorija, uvjerava ljude da su upravo psiholozi gurui koje sve treba pitati. U potrazi za mentalnim zdravljem kao apsolutnom vrijednošću, u zaboravu metafizike, smisao bivanja čovjekom biva zatamnjen i naposljetku potpuno izokrenut, vraćen u atavistički mrak. Tomu nasuprot, istinsko mišljenje i istinsko vjerovanje iskorak je iz sebe, transcendencija koja oslobađa. Usredotočenost na spoznaju i na ljubav rađa radost, dok usredotočenost na utopijsku homeostazu narcističkoga ja rađa stalnu frustraciju. I iako se filozofija mora čuvati toga da bude utješljiva, paradoksnost, ona jest utješljiva i iscjeljujuća.

PSYCHOLOGY AS A SUBSTITUTE FOR PHILOSOPHY AND A MODERN RELIGION?

We are witnessing the psychologization of philosophy, theology, faith, and even the natural sciences, as well as the sacralization of psychology. The postmodern abandonment of thinking as the locus of truth has emptied a space that could only be filled with emotionality and experience. Consequently, man is less and less interested in truth, since he cares only for a pleasant feeling, »here and now«. With the false promise of exactness and therapeutic efficacy, contemporary psychology, a bastard of experimental science and philosophical theories, persuades people that psychologists are the very gurus to whom everything must be referred. In the pursuit of mental health as an absolute value, in the forgetfulness of metaphysics, the meaning of being human becomes obscured and ultimately completely inverted, returned into atavistic darkness. In contrast, true thinking and true believing are an act of stepping beyond oneself, a transcendence that liberates. Focus on knowledge and on love gives birth to joy, whereas focus on the utopian homeostasis of the narcissistic self gives birth to constant frustration. And although philosophy must guard itself from becoming consolatory, paradoxically, it is consolatory and healing.

DARKO MARČINKO

*Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /
Faculty of Medicine, University of Zagreb, Croatia*

OD TRANSGENERACIJSKE TRAUME I USAMLJENOSTI DO DOBRIH ODNOSA

Formiranje ličnosti nastupa kroz interakcije u ranom razvoju osobe i značajnim dijelom modulirano je kroz bliske rane odnose. Kasniji odnosi s drugim ljudima u velikoj su mjeri posljedica ovih ranih odnosa. Brojna istraživanja pokazuju kako narušeni odnosi u ranom razvoju, utječu na nepovoljne faktore formiranja ličnosti, a samim time i veću sklonost nezdravim modelima ponašanja i funkcioniranja kao i razvoju psihičkih smetnji i poremećaja. S druge strane, dobri odnosi nude korektiv koji može omogućiti ispravljanje ovih ranih grešaka. Psihoterapija, kao bitan dio psihijatrije i psihološke medicine, upravo kroz dobar odnos bolesnika i terapeuta, nudi okvir za bolje razumijevanje i rješavanje problemskih doživljaja te ponašanja. Loši odnosi stvaraju rizik za razna patološka stanja, kako u sferi mentalnog, tako i drugih područja ljudskog zdravlja. Isto tako, istraživanja, ali i dobra klinička praksa, naglašavaju važnost dobrih odnosa te njihovu protektivnu, ali i lječidbenu učinkovitost. Stoga je bitno prepoznati što čini temelj stvaranja dobrih odnosa. Ovo izlaganje bazirano je na višegodišnjim istraživanjima po pitanju transgeneracijske traume, usamljenosti i dobrih odnosa načelno, s naglasom na potonju stavku.

FROM TRANSGENERATIONAL TRAUMA AND LONELINESS TOWARDS THE GOOD RELATIONS

Personality formation occurs through interactions in a person's early development and is largely modulated through close early relationships. Later relationships with other people are largely a consequence of these early relationships. Numerous studies show that disrupted relationships in early development affect unfavorable factors in personality formation, and thus a greater tendency towards unhealthy models of behavior and functioning, as well as the development of psychological disorders and disorders. On the other hand, good relationships offer a corrective that can enable the correction of these early mistakes.

Psychotherapy, as an important part of psychiatry and psychological medicine, offers a framework for better understanding and solving problematic experiences and behaviors precisely through a good relationship between patient and therapist. Bad relationships create a risk for various pathological conditions, both in the mental sphere and in other areas of human health. Likewise, research, as well as good clinical practice, emphasize the importance of good relationships and their protective and healing effectiveness. Therefore, it is important to recognize what constitutes the foundation for creating good relationships.

This presentation is based on years of research on the issue of transgenerational trauma, loneliness, and good relationships in general, with an emphasis on the latter point.

LUKA MARŠIĆ

KLOK – Klub liječenih ovisnika o kocki, Zagreb, Hrvatska /

KLOK – Club of Recovering Gamblers, Zagreb, Croatia

DEKONSTRUKCIJA HUMANOGA OBRAZOVANJA

Logika i smisao, u konceptu savjesti, kroz pacijenta koji vizualizira objekte žudnje, uzimajući u fokus značenje njegova ophođenja s predmetom (igra, serija, uroda), a to može biti i bilo koja slika i informacija o sebi koja se preslikava izvan same stvari, kroz marketinški oblikovanu mentalnu iluziju i (time) otvara put u patologiju. Kao u nekom zrcaljenju, čovjek biva okupiran fikcijom, nestvarnim svijetom, stvarnim jedino u konceptu moždanih aktivnosti, gdje mozak, bez osobitog napora (refleksna radnja) izjednačuje nedostižnu vanjsku stvarnost društvenog (socio-kulturnog) svijeta. Tako se osobi, otklonjenoj od stvarnoga konteksta obrađujućeg čina, virtualno predstavlja kao privid realnosti realnosti koja je u svojoj biti iluzorna i nedostižna. Stvarnost mozga osobe i vanjska objektivnost moraju se negdje podudarati, kako bi se napetosti otklonile. Zato je rad na logici osobnog smisla ujedno i rad na pravednoj strukturi smisla samog društva koje teče neovisno o trenutačnoj osobnoj situaciji pojedinog identiteta. Budući da »dijete« u post-modernom društvu ne vidi zanimljivost izvan fantazije, ne prepoznaje u realnom događaju poveznicu sa sobom, ono se prebacuje na gotove vizualizirane formulacije, iz tih gotovih formulacija stvara iluzionističke slike ulazeći u potpuni dokoličarski besmisao.

DECONSTRUCTION OF HUMANE EDUCATION

Logic and meaning, in the concept of conscience, through a patient who visualizes objects of desire, focusing on the significance of their engagement with the object (game, series, pleasure), which may also be any image or information about oneself projected outside the object itself, through a marketing-shaped reality into a mental illusion, constitute a path toward pathology. As in a form of mirroring, the individual becomes absorbed by fiction, an unreal world, real only in the concept of brain activity, where the brain itself, without any effort (reflexive action), equates a given unattainable external reality of the socio-cultural world. In this way, for a person removed from the actual context of the processing act, it is virtually presented as a reality which is, in its essence, illusory and unattainable. The reality of the person's brain and external objectivity must align somewhere in order to resolve tensions. Therefore, work on the logic of personal meaning is simultaneously work on the just structure of meaning of society itself, which flows independently of the current personal situation of any identity. Since the »child« in post-modern society does not perceive interest outside of fantasy and does not recognize a connection with themselves in real events, they turn to pre-formed visualized formulations, from which they create illusionistic images, entering into complete idle meaninglessness.

MARIJAN MONTANI

Psijhijatrijska ordinacija Marijan Montani, Zagreb, Hrvatska

ISCJELI SVIJET, UČINI GA BOLJIM MJESTOM

Sjetimo se poznate pjesme legendarnog pjevača Michaela Jacksona te poruke koju nosi ova pjesma. Ta poruka je vrlo aktualna u kontekstu kriznog vremena u kojem živimo, obzirom da smo svjedoci ogromnih ratnih razaranja i posljedičnih patnji u svijetu. Živimo u vremenu polarizacija, sukoba te pozicioniranja na ovu ili onu stranu. Upravo je polarizacija gorivo za sukobe i ratove, a pojedinci, skupine i mediji su vješti u manipulaciji ljudima, što ubrzava lančanu reakciju eskalacije sukoba. Citiram: »Iscijeli svijet, učini ga boljim mjestom, za sebe i mene i cijeli ljudski rod«. Pravilni pristup rješavanju kriza je sagledavanje šire slike, odnosno dobrobiti cjeline, a ne favoriziranje uskih interesa samo jedne od involviranih strana. Također ću se osvrnuti na Karpmanov trokut drame, kojeg čine žrtva, progonitelj i spasitelj. Isto se još naziva i »Igra žrtve i progonitelja«, a osvrnut ću se na neke verzije te igre, kao što su pozicija lažnog prijatelja, pozicija lažnog roditelja, pozicija lažne ispravnosti i drugo. Ova igra je zapravo program koji ljudi nose u sebi, a posljedično ponašanje vezano za »reakciju borbe ili bijega« kreće iz podsvijesti. Priroda ovog programa je takva da žrtva, nakon određenog vremena, lako postane progonitelj. Prepoznavanjem naših reakcija i preuzimanjem potpune i svjesne odgovornosti za naše ponašanje možemo postići slobodu od navedenih obrazaca ponašanja.

HEAL THE WORLD, MAKE IT A BETTER PLACE

Let us recall the famous song by the legendary singer Michael Jackson and the message it conveys. This message is highly relevant in the context of the crisis-ridden times in which we live, given that we witness enormous war-related destruction and consequent suffering in the world. We live in an era of polarization, conflict, and positioning on one side or the other. Polarization is precisely the fuel for conflicts and wars, and individuals, groups, and the media are skilled in manipulating people, which accelerates the chain reaction of conflict escalation. I quote: »Heal the world, make it a better place, for you and me and the entire human race«. The correct approach to crisis resolution is to consider the broader picture, that is, the well-being of the whole, rather than favoring the narrow interests of only one of the involved parties. I will also address Karpman's drama triangle, which consists of the victim, the persecutor, and the rescuer. This is also referred to as the »Victim-Persecutor Game«, and I will discuss some variations of this game, such as the position of the false friend, the position of the false parent, the position of false righteousness, and others. This game is in fact a program that people carry within themselves, and the resulting behavior, related to the »fight-or-flight reaction«, originates in the subconscious. The nature of this program is such that the victim, after a certain period, can easily become the persecutor. By recognizing our reactions and assuming full and conscious responsibility for our behavior, we can achieve freedom from these behavioral patterns.

IVAN PERKOV

*Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska /
Faculty of Croatian Studies of University of Zagreb, Zagreb, Croatia*

MENTALNO ZDRAVLJE KAO DRUŠTVENI FENOMEN: STRUKTURALNI PRITISAK I EGZISTENCIJALNI SMISAO

Izlaganje polazi od teorije strukturalnog pritiska sociologa R. Mertona kako bi pokazalo da suvremene krize mentalnog zdravlja nisu samo individualni, nego duboko društveni fenomen. Kada društvo propisuje univerzalne ciljeve uspjeha, sreće i samorealizacije, ali ne osigurava jednaku dostupnost legitimnih sredstava za njihovo postizanje, nastaje napetost koja se pretvara u kronični stres, iscrpljenost i osjećaj besmisla. Inovativnost ovog pristupa leži u povezivanju strukturalnih mehanizama društvenog pritiska s emocionalnim i psihološkim posljedicama svakodnevice. U svijetu koji traži stalnu učinkovitost i otpornost, pitanje smisla, kako ga je formulirao Viktor Frankl, postaje temeljni oblik otpora. Potraga za smislom, individualna i kolektivna, otvara mogućnost preobrazbe društva: od sustava koji proizvodi tjeskobu prema onome koji omogućuje smislen i dostojanstven život.

MENTAL HEALTH AS A SOCIAL PHENOMENON: STRUCTURAL PRESSURE AND THE SEARCH FOR MEANING

The presentation is based on the theory of structural strain by the sociologist R. Merton in order to demonstrate that contemporary mental health crises are not merely individual phenomena, but deeply social in nature. When society prescribes universal goals of success, happiness, and self-realization, yet does not ensure equal access to legitimate means for achieving them, tension arises that transforms into chronic stress, exhaustion, and a sense of meaninglessness. The innovativeness of this approach lies in linking the structural mechanisms of social pressure with the emotional and psychological consequences of everyday life. In a world that demands constant efficiency and resilience, the question of meaning, as formulated by Viktor Frankl, becomes a fundamental form of resistance. The search for meaning, both individual and collective, opens the possibility of transforming society: from a system that produces anxiety to one that enables a meaningful and dignified life.

DRAGAN PROLE

*Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Serbia /
Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Srbija*

INVALIDNOST I ESTETIKA EGZISTENCIJE

Prilog razmatra povezanost između estetskog iskustva i iskustva invalidnosti – tjelesne ili psihičke. Polazi se od ideje da umjetnost, poput filozofije, nastaje na granici između prisutnosti i odsutnosti, između svijeta i njegove sjene. Ometenost postaje metafora ljudske ranjivosti i ograničenosti, ali i mogućnosti autentičnog stvaralaštva. Teza je da umjetnost nije bijeg od nesavršenosti, nego način njezina izražavanja. Umjetničko stvaranje pritom se shvaća kao čin otpora prema savršenstvu i kontroli. Bit će ponuđen osvrt na kulturne i filozofske reprezentacije tjelesnih i mentalnih nedostataka te na ambivalentan odnos umjetnosti i društva prema »drugosti«. Upozorit će se i na etičke opasnosti pretvaranja tuđe patnje u estetski spektakl, ali i na mogućnost da umjetnici s invalidnošću preobrazе naš pogled, iz sažaljenja u razumijevanje. Autentična umjetnost suočava nas s vlastitim granicama, a kada ju izvide umjetnici s invalidnošću, ona otvara prostor susreta s vlastitom ranjivošću. Zaključuje se da priznanje ograničenosti nije znak slabosti, nego temelj autentičnog postojanja. Estetski susret s invalidnošću postaje mjesto gdje čovjek, suočen s vlastitim manjkavostima, može pronaći novu vrstu smisla i ljepote.

PHILOSOPHY WITH CHILDREN AND PHILOSOPHICAL COUNSELLING: SHARED ROOTS OF PHILOSOPHICAL PRACTICE

The paper examines the connection between aesthetic experience and the experience of disability, whether physical or psychological. It begins from the idea that art, like philosophy, arises at the boundary between presence and absence, between the world and its shadow. Impairment becomes a metaphor for human vulnerability and limitation, but also for the possibility of authentic creation. The thesis is that art is not an escape from imperfection, but a means of expressing it. Artistic creation is understood as an act of resistance against perfection and control. The paper reflects on cultural and philosophical representations of bodily and mental deficits and on the ambivalent attitude of art and society toward otherness. It also highlights the ethical risks of turning another's suffering into an aesthetic spectacle, as well as the potential for artists with disabilities to transform our perspective, from pity to understanding. Authentic art confronts us with our own limits, and when performed by artists with disabilities, it opens a space for encountering our own vulnerability. The conclusion is that acknowledging one's limitations is not a sign of weakness, but the foundation of authentic existence. The aesthetic encounter with disability thus becomes a place where a person, confronted with their own imperfections, can discover a new kind of meaning and beauty.

SEKCIJSKA IZLAGANJA

SECTION PRESENTATIONS

ANA BULJAN

*Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska /
Faculty of Philosophy, University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek, Croatia*

KNJIŽEVNOST I PSIHOLOGIJA: IDENTITETSKA NEUKORIJENJOST U ROMANIMA IVE ANDRIĆA

Temeljna Andrićeva preokupacija i jedna od njegovih brojnih tekstualnih taktika jest poigravanje različitim vrstama identiteta i uspostavljanje identitetskih obrazaca u kojima pojedinca bolje razumije Drugi nego Isti. Ovaj će rad prikazati ukorijenjenost postkolonijalne opreke Istok-Zapad i to na primjeru dvaju likova, Ćamila iz *Proklete avlije* i Marija Kolonje iz *Travničke hronike*. Metodologija ovoga istraživanja teorijska je analiza i primjena različitih identitetskih obrazaca u romanima *Travnička hronika* i *Prokleta avlija* autora Ive Andrića. Iako je radnja romana *Travničke hronike* locirana na područje Bosne, a *Proklete avlije* u sužen prostor turskog zatvora u Carigradu, između likova Marija Kolonje i Ćamila stvara se poseban odnos naklonosti. Likovi su to koji predstavljaju iskustvo razlike i drugosti, a upravo ta dva pojma stvaraju osjećaj identitetske neukorijenjenosti pri čemu je identitet određen kao rubna, vezna i polifonična kategorija. Andrić na taj način kreira likove plahe naravi i jakog intelekta pri čemu izostanak povezanosti s prostorom i osjećaj nepripadanja rezultira postojanjem hibridnih identiteta i idejom zarobljenosti u prostoru između Istoka i Zapada.

LITERATURE AND PSYCHOLOGY: IDENTITY ROOTLESSNESS IN THE NOVELS OF IVO ANDRIĆ

Andrić's fundamental preoccupation and one of his many textual tactics is playing with different types of identity and establishing identity patterns in which the individual is better understood by the Other than by the Same. This paper will show the entrenchment of the postcolonial East-West opposition, using the example of two characters, Ćamil from the *Prokleta avlija* and Mario Kolonja from the *Travnička hronika*. The methodology of this research is the theoretical analysis and application of different identity patterns in the novels *Travnička hronika* and *Prokleta avlija* by Ivo Andrić. Although the action of the novel *Travnička hronika* is located in the territory of Bosnia, and the *Prokleta avlija* in the narrowed space of the Turkish prison in Constantinople, a special relationship of affection is created between the characters Marijo Kolonja and Ćamil. It is the characters who represent the experience of difference and otherness, and precisely these two terms create a sense of identity unrootedness whose identity is defined as marginal, connecting and polyphonic. In this way, Andrić creates characters with a timid nature and a strong intellect, where the lack of connection with space and the feeling of not belonging results in the existence of hybrid identities and the idea of being trapped in the space between East and West.

BERISLAV ČOVIĆ

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /

Faculty of Humanities and Social Studies, University of Zagreb, Croatia

BIOETIČKI POGLED NA KRIZU SUVREMENOG DRUŠTVA U KONTEKSTU OČUVANJA MENTALNOG ZDRAVLJA MLADIH

U kontekstu rastuće tehnološke složenosti i sveprisutne društvene neodgovornosti, ovaj rad ima za cilj problematizirati etičku odgovornost kao ključan korektiv suvremenih izazova, osobito u području utjecaja (digitalnih) medija na mentalno zdravlje mladih. Bioetika kao integrativna i pluriperspektivna (orijentacijska) disciplina poziva na reafirmaciju etičke refleksije u duhu Hansa Jonasa i njegove metode »heuristike straha«, odnosno poziva da u koliko želimo spriječiti katastrofe, u doba radikalne tehnološke moći, buduće moguće štetne posljedice moramo uzeti ozbiljno kao da su već činjenice. U tom kontekstu, bioetika (kao orijentacijska disciplina) može se potvrditi kao most koji povezujući različite discipline nudi i konkretna rješenja na sve veće krize kojima svjedočimo, s posebnim naglaskom na očuvanje mentalnog zdravlja mladih.

A BIOETHICAL PERSPECTIVE ON THE CRISIS OF CONTEMPORARY SOCIETY IN THE CONTEXT OF PRESERVING YOUTH MENTAL HEALTH

In the context of growing technological complexity and pervasive social irresponsibility, this paper aims to problematize ethical responsibility as a crucial corrective to contemporary challenges, particularly in relation to the impact of (digital) media on the mental health of young people. Bioethics, as an integrative and pluriperspectival (orientational) discipline, calls for the reaffirmation of ethical reflection in the spirit of Hans Jonas and his method of the »heuristics of fear«. Jonas's appeal suggests that, if we wish to prevent catastrophe in an age of radical technological power, we must take the potential future harms seriously, as though they were already facts. In this context, bioethics (as an orientational discipline) may be affirmed as a bridge that, by connecting diverse fields, offers concrete responses to the growing crises of our time, with particular emphasis on safeguarding the mental health of young people.

KLARA ČAVAR, MARIJA DŽINIĆ

Sveučilište u Zadru, Teološko-katehetski odjel, Hrvatska / University of Zadar
Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska / Faculty Of
Philosophy and Religious Studies, University of Zagreb

UTJECAJ RELIGIOZNOSTI I DUHOVNOSTI NA KVALITETU ŽIVOTA

Brojne su znanstvene i stručne studije usmjerene istraživanju odnosa religioznosti i psihološkoga blagostanja osoba. Posljednjih dvadesetak godina bilježi se porast ovakvih vrsta studija, na poseban način usmjerenih vezi i odnosu religije (vjere) i dugovječnosti promatrane pod vidom opće fizičkoga i psihičkoga zdravlja, odnosno općenito govoreći psihološkoga blagostanja. Iako većina analiziranih studija ukazuje na pozitivnu korelaciju navedenih parametara, postoje i one koje ne pronalaze vezu između navedenih parametara. Budući da je religioznost složen konstrukt neki njeni aspekti mogu biti drugačije povezani sa fizičkim i psihičkim blagostanjem osobe. Izlaganje prikazuje na koji način religija (vjera) i duhovnost, oslobođeni svake vrste rigidnosti, utječu na psihološku otpornost i mentalno zdravlje djelujući kao faktori trenutna i dugoročna iscjeljenja.

IMPACT OF RELIGIOSITY AND SPIRITUALITY TO THE LIFE QUALITY

Numerous scientific and professional studies have investigated the relationship between religiosity and the psychological well-being of individuals. Over the past twenty years, there has been a notable increase in research specifically examining the connection between religion or faith and longevity, considered in terms of both general physical health and psychological well-being. While the majority of these studies indicate a positive correlation between the variables, some research does not find a consistent relationship between religiosity or spirituality and a person's health across all dimensions. Given that religiosity is a complex construct, different aspects of it may be variously associated with an individual's physical and psychological well-being. This presentation highlights how religion and spirituality, when approached without rigidity, can enhance psychological resilience and function as factors contributing to both immediate and long-term healing.

SANJA FRAJTIĆ

Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska
Faculty of Croatian Studies, University of Zagreb, Croatia

DEMOKRACIJA U DOBA PANDEMIJE

Kakva je bila demokracija za vrijeme pandemije? Ovo istraživanje koje će biti predstavljeno kroz diseminaciju, vezano uz iskustva i okolnosti koje smo nedavno proživjeli, nastoji odgovarati na neka pitanja koja su se pojavila za vrijeme same pandemije. Naime pitanja odgovornosti, ethosa, općeg dobra, zdravlja, istine, slobode, medija i istine.

DEMOCRACY DURING THE PANDEMIC TIMES

How was democracy during the pandemic times? This research that shall be presented throughout this dissemination, related to the experiences and circumstances which we lived through, tries to answers some questions that arose during the pandemic itself: the question of responsibility, ethos, of the common good, truth, freedom, media and truth.

TIN FRESL

*Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /
Faculty of Humanities and Religious Studies, University of Zagreb*

STAROST KAO LUDILO: BIOPOLITIKA NEPROFITABILNOG TIJELA U KAPITALIZMU

U kasnokapitalističkom društvu starost se sve češće percipira kao oblik društvenog ludila, stanja koje izmiče normama produktivnosti i racionalne korisnosti. Prestanak rada označava gubitak društvene vrijednosti, a ustanove za starije postaju prostori kontrole i tihe segregacije. Polazeći od Foucaultova poimanja ludila i biopolitike, rad analizira način na koji se starost fenomenološki redefinira kao patologija neučinkovitog tijela. Oslanjajući se na Simone de Beauvoir (*The Coming of Age*) i Margaret Gullette (*Aged by Culture*), izlaganje istražuje kako kapitalizam psihopatologizira starenje te kako se starost pretvara u novo ludilo, aporiju psihe koja razotkriva granice humanosti u društvu isplativosti.

OLD AGE AS MADNESS: THE BIOPOLITICS OF THE UNPROFITABLE BODY IN CAPITALISM

In late-capitalist society, old age is increasingly perceived as a form of social madness, a state that escapes the norms of productivity and rational utility. Retirement marks the loss of social value, while care institutions become spaces of control and quiet segregation. Drawing on Foucault's conception of madness and biopolitics, the paper examines how old age is phenomenologically redefined as the pathology of an inefficient body. Referring to Simone de Beauvoir (*The Coming of Age*) and Margaret Gullette (*Aged by Culture*), it explores how capitalism psychopathologizes aging and how old age becomes a new kind of madness, an aporia of the psyche revealing the limits of humanity in a society driven by profitability.

EMANUELA HERCEG

*Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /
Faculty Of Philosophy and Religious Studies, University of Zagreb*

GRAFIČKI MEMOARI KAO PROSTOR NARATIVNE MEDICINE: PRIČE O TIJELU, BOLESTI I IDENTITETU

Grafički memoari su autobiografski narativi koji kroz strip prikazuju osobne priče suočavanja s bolešću ili tjelesnim promjenama. Ovi memoari koriste se tekstem i slikom kako bi izrazili emocije, izazove i promjene koje bolest donosi pružajući uvid u iskustva bolesnika, potičući empatiju i povećavajući razumijevanje zdravstvenih stanja kroz osobne perspektive. Time postaju značajnim medijem u području tzv. *grafičke medicine*, povezujući umjetnost, osobnu priču i zdravstvenu komunikaciju. Pojam *grafička medicina* opisuje uporabu stripova za komunikaciju složenih medicinskih koncepata, podršku pacijentima i podizanje svijesti o zdravlju. Vizualni jezik čini znanost dostupnijom, promovira zdravstvenu pismenost i podržava medicinsku edukaciju. Iako strip kao žanr zauzima rubni položaj u književnosti, njegova sposobnost da kroz sintezu slike i riječi prenese priču čini ga posebnim i atraktivnim medijem suvremene kulture.

GRAPHICAL MEMOIRS AS A SPACE OF NARRATIVE MEDICINE: TALES OF BODY; SICKNESS AND INDENTITY

Graphical memoirs are autobiographical narratives that depict personal experiences of coping with illness or bodily changes through the medium of comics. These memoirs employ both text and image to convey the emotions, challenges, and transformations brought about by disease, providing insight into patients' experiences, fostering empathy, and enhancing understanding of health conditions from personal perspectives. As such, they constitute a significant medium within the field of so-called *graphic medicine*, bridging art, personal narrative, and health communication. The concept of *graphic medicine* refers to the use of comics to communicate complex medical concepts, support patients, and raise awareness of health issues. The visual language makes scientific knowledge more accessible, promotes health literacy, and supports medical education. Although comics occupy a marginal position within literature, their capacity to convey a narrative through the synthesis of image and text renders them a distinctive and compelling medium of contemporary culture.

DAMIR HRŠAK

*Metalurški fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /
Faculty of Metallurgy, University of Zagreb, Croatia*

PREDSJEDNICI ILI VLADARI

Tehnička dostignuća brže napreduju no što se profinjuje savjest ljudi. U vremenu satelita još uvijek se širom svijeta odvija ekonomska eksploatacija na užas potlačenih i sramotu tlačitelja. Među vukovima još se može shvatiti potreba za vođom čopora, no među ljudima nije razumljivo ni prihvatljivo postojanje vladara. Društva koja žele sretniju budućnost mogu imati samo predsjednike. Predsjednik predvodi i ima definirane ovlasti koje preuzima poslije danog mu povjerenja na slobodnim i poštenim izborima unutar jasno definiranog vremenskog razdoblja. Podložen je kritici javnosti i omeđen trodiobom vlasti. Predsjednik služi građanima. Vladar vlada podanicima i služi samo sebi, a namiruje i svoju kliku. Njegova volja i interesi važniji su mu od života i smrti njegovih podanika. Silom, korupcijom i okrutnošću održava moć. I vrlo je cinično i duboko pogrešno vladare nazivati predsjednicima.

PEACE AS RECONCILIATION OR PEACE AS TRUCE

Technical achievements advance more rapidly than the refinement of human conscience. In the age of satellites, economic exploitation continues across the world, to the horror of the oppressed and the shame of the oppressors. Among wolves, one can still understand the need for a pack leader, but among humans the existence of a ruler is neither comprehensible nor acceptable. Societies that aspire to a happier future can have only presidents. A president leads and possesses defined powers, which are assumed following the trust conferred through free and fair elections within a clearly defined term of office. The president is subject to public criticism and constrained by the separation of powers. The president serves the citizens. A ruler governs subjects and serves only himself, while also benefiting his inner circle. His will and interests are more important to him than the lives and deaths of his subjects. He maintains power through force, corruption, and cruelty. It is therefore profoundly cynical and deeply mistaken to call rulers presidents.

LUKA JANEŠ

*Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu /
Hrvatsko filozofsko društvo /*

PSIHOTERAPIJSKI ELEMENTI DUHOVNIH VJEŽBI SV. IGNACIJA LOJOLSKOG

Duhovne vježbe sv. Ignacija kanon su i temeljni metodočki smjerokaz isusovačkog katoličkog reda od njegova začetka krajem 16. stoljeća, pa sve do današnjeg doba. Uspješno prolaženje istih preduvjet je za uspješnu formaciju isusovačkih redovnika, a duhovne vježbe mogu prolaziti i laici. U ovom izlaganju autor će predstaviti nekoliko stavki nastalih kroz više posljednjih godina promišljanja i istraživanja po temi potencijalnih psihoterapijskih elemenata i učinaka unutar duhovnih vježbi. S posebnim fokusom na Jungov osvrt i seminare po nevedenon pitanju, iznesene u posljednjih godinama života ovog veliko švicarskog psihologa i filozofa. Koji je Duhovne vježbe okarakterizirao svojevrsnom prot-psihoterapijom.

PSYCHOTHERAPEUTICAL ELEMENTS OF ST. IGNATIUS OF LOYOLA'S SPIRITUAL EXERCISES

The Spiritual Exercises of St. Ignatius are the canon and fundamental methodological guideline of the Jesuit Catholic order from its inception in the late 16th century to the present day. Successful completion of them is a prerequisite for the successful formation of Jesuit monks, and the Spiritual Exercises can also be completed by laypeople. In this presentation, the author will present several points that emerged from several recent years of reflection and research on the topic of potential psychotherapeutic elements within the Spiritual Exercises. With a special focus on Jung's review and seminars on the subject, presented in the last years of the life of this great Swiss psychologist and philosopher. Who characterised Spiritual Exercises as a kind of proto-psychotherapeutical endeavour.

KREŠIMIR KATUŠIĆ

*Samostalni umjetnik, Zagreb, Hrvatska /
Autonomous artist, Zagreb, Croatia*

MAMA ZEMLJA

Edukacijski, terapijski projekt »Mama Zemlja«, razvio je i proveo stručni kreativni tim Centra za rehabilitaciju Mali dom-Zagreb (likovni terapeut, muzikoterapeut, kineziolog, plesni terapeut i radni terapeut). Projekt »Mama Zemlja« bazira se na kreativnim dramskim radionicama koje su za svoj glavni cilj imale osvještavanje i razvoj potencijala kod mladih s višestrukim oštećenjima ali i kao pomoć u razumijevanju i usvajanju pojmova i koncepata svakodnevnog života. Terapijski aspekt zasnovan je na humanističkom, holističkom pristupu kroz tehnike i metode komplementarnih art terapija. U skladu sa grupnim i individualnim ciljevima te kroz planirane događaje na putovanjima, grupa je dobila priliku u sigurnom okruženju kroz svijet mašte istraživati »opasne« sadržaje, kreativno i inteligentno rješavati probleme. Stvarali su se tako odnosi u novim situacijama, ojačavali mehanizmi suočavanja, zapažanja, izražavali osjećaji, stjecale nove vještine. Svaka radionica predstavlja putovanje u određenu zemlju. Putovanje se pažljivo planira i razvija kroz ritual. Ritual se sastoji od određenog slijeda faza procesa. Ponavljanjem ove strukture iz putovanja u putovanje gradi se siguran okvir za stjecanje novih iskustava. Projekt »Mama Zemlja« pokazao se djelotvornim kao terapijska i edukacijska metoda u ostvarivanju socijalnih, emocionalnih, motoričkih, kognitivnih i komunikacijskih ciljeva, što je utjecalo na razvoj spontanosti i kreativnosti.

MOTHER EARTH

The educational, therapeutic project »Mother Earth« was developed and implemented by the professional creative team of the Rehabilitation Center Mali dom-Zagreb, which includes an art therapist, music therapist, kinesiologist, dance therapist, and occupational therapist. The »Mother Earth« project is based on creative drama workshops whose main goal was to raise awareness and develop the potential of young people with multiple disabilities, but also to help them understand and adopt the terms and concepts of everyday life. The therapeutic aspect is based on a humanistic, holistic approach through the techniques and methods of complementary art therapies. In accordance with group and individual goals, and through planned activities on trips, the group was given the opportunity to explore »dangerous« content in a safe environment through the world of imagination, in order to creatively and intelligently solve problems. In this way, relationships were formed in new situations, coping mechanisms and observational skills were strengthened, feelings were expressed, and new skills were acquired. Each workshop represents a journey to a specific country. The journey is carefully planned and structured through a ritual. The ritual consists of a defined sequence of process phases. By repeating this structure from trip to trip, a safe framework is established for acquiring new experiences. The »Mother Earth« project has proven to be effective as a therapeutic and educational method in achieving social, emotional, motor, cognitive and communication goals, which has influenced the development of spontaneity and creativity.

IVICA KELAM

Fakultet odgojno obrazovnih znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska /

Faculty of Education, University of Josip Juraj Strossmayer, Osijek, Hrvatska

ETIČKA PRAVILA U PROCESU PSIHOLOŠKOGA SAVJETOVANJA

Psihološko savjetovanje je područje koje ima za cilj poboljšati psihološku dobrobit pojedinca. Etika zauzima značajno mjesto u području psihološkog savjetovanja. Etički principi počeli su se uspostavljati 1950-ih. Američko psihološko udruženje (2017.) definiralo je etička načela kao što su dobročinstvo, nečinjenje štete, vjernost, odgovornost, integritet, pravda i poštivanje ljudskih prava. Različiti čimbenici moraju se etički razmotriti prije, tijekom i nakon procesa psihološkog savjetovanja. Slično tome, pri radu s djecom i adolescentima postoje specifična etička razmatranja koja se moraju uzeti u obzir. U prezentaciji ćemo se posebno osvrnuti na etičke norme u psihološkom savjetovanju djece i adolescenata na temelju analize relevantne literature.

ETHICAL RULES IN THE PSYCHOLOGICAL COUNSELLING PROCESS

Psychological counselling is a field that aims to enhance individuals' psychological well-being and offers a professional help relationship. Ethics holds a significant place in the field of psychological counselling. Ethical principles began to be established in the 1950s. The American Psychological Association (2017) defined ethical principles such as beneficence, non-maleficence, fidelity, responsibility, integrity, justice, and respect for human rights. Various factors need to be considered ethically before, during, and after the psychological counselling process. Similarly, when working with children and adolescents, there are specific ethical considerations that must be taken into account. In the presentation, we will specifically refer to ethical norms in psychological counselling of children and adolescents based on the analysis of the relevant literature.

STJEPAN KROVINOVIĆ

*Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu, Zagreb, Hrvatska /
Croatian Philosophical Practice Society*

VRLINA, REALIZAM I ZDRAVLJE: EPISTEMIČKA DUŽNOST FILOZOFSKOG PRAKTIČARA

Rad preispituje opravdanost epistemološke neutralnosti filozofskog praktičara, osobito u kontekstu pomoći klijentu u izgradnji svjetonazora za kreposni (i zdravi) život, shvaćen kao aktualizacija ljudskog potencijala. Kritizira se pristup koji pod krinkom poštovanja autonomije tretira sve svjetonazore kao jednako valjane. Umjesto neutralnosti, predlaže se trojni test: (1) evaluacija koherencije svjetonazora, (2) procjena epistemološke valjanosti prema najboljim dostupnim dokazima, i (3) testiranje pragmatičke efikasnosti u ostvarenju života vrline. Gotovo svi putevi ka vrlini imaju nužne, ali ne dostatne, preduvjete u optimalnom, zdravom funkcioniranju tijela. Zanemarivanje ovih preduvjeta nije osobni izbor već epistemološka greška na koju praktičar ima obvezu usmjeriti pažnju klijenta. Tako stoički koncept »kata physin«, u suvremenoj inačici »života prema prirodi«, postaje kognitivna usklađenost prema epistemičkom realizmu (kauzalnosti svemira i biologije) jer je nerazumno boriti se protiv onoga što jest.

MENTAL HEALTH IN THE CONTEXT OF THE PROVISIONS OF CANON LAW

This paper re-examines the justification for the epistemic neutrality of the philosophical practitioner, especially in the context of assisting a client in constructing a worldview for a virtuous (and healthy) life, understood as the actualization of human potential. It criticizes the approach that, under the guise of respecting autonomy, treats all worldviews as equally valid. Instead of neutrality, a three-fold test is proposed: (1) evaluation of the worldview's coherence, (2) assessment of its epistemic validity according to the best available evidence, and (3) testing its pragmatic efficacy in achieving a virtuous life. Nearly all paths to virtue have necessary, but not sufficient, prerequisites in the optimal, healthy functioning of the body. Neglecting these prerequisites is not a personal choice but an epistemological error, which the practitioner has an obligation to bring to the client's attention. Thus, the Stoic concept of »kata physin«, in its contemporary version of »living according to nature«, becomes a cognitive alignment with epistemic realism (the causality of the universe and biological reality), as it is unreasonable to fight against that which is.

FRANJO MIJATOVIĆ

*Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska /
Faculty of Philosophy, University of Rijeka, Croatia*

APORIJE SNOVA I ZBILJE NA PRIMJERU KANTOVOG VIDOVNJAKA

Kant u *Snovi vidovnjaka protumačeni snovima metafizike* kritički razmatra fenomene poput viđenja duhova i spiritualističkih pojava, ističući da se mnogi od njih mogu objasniti subjektivnim iskustvima, snom ili maštom. Ovaj pristup izravno se nadovezuje na Kantov širi filozofijski okvir iz *Kritike čistoga uma*, gdje su definirane granice ljudskog spoznavanja i potrebe kritičkog razmišljanja, budući da ljudski um često projicira unutarnje predstave kao objektivne, zaboravljajući razlika između fenomena i stvari po sebi. Kant ne odbacuje mogućnost transcendentnog, nego naglašava da sve tvrdnje o paranormalnom zahtijevaju rigoroznu analizu, jer ljudska mašta i osjetilna iskustva lako stvaraju iluzije. Kantova analiza sna i spiritualizma, u ovom izlaganju, će poslužiti kao primjer primjene kritičkog razmišljanja pri čemu će biti pokazano zašto sva spiritualna iskustva ne treba automatski tumačiti kao dokaze nadnaravnog.

APORIAS OF DREAM AND REALITY IN KANT'S DREAMS OF A SPIRIT-SEER

In *Dreams of a Spirit-Seer Elucidated by Dreams of Metaphysics*, Kant critically examines phenomena such as ghostly visions and spiritualist experiences, emphasizing that many of them can be explained as subjective states, dreams, or products of imagination. This approach directly connects to Kant's broader philosophical framework in the *Critique of Pure Reason*, where he delineates the limits of human cognition and the necessity of critical reflection. The human reason, Kant warns, often projects its inner representations outward, mistaking them for objective realities, and thus forgets the crucial distinction between phenomena and things in themselves. Kant does not dismiss the possibility of the transcendent; rather, he insists that all claims concerning the paranormal demand rigorous scrutiny, since imagination and sensory experience can easily give rise to illusion. His analysis of dreams and spiritualism, as presented here, serves as an example of critical reasoning in practice, demonstrating why spiritual experiences should not be automatically interpreted as evidence of the supernatural.

LIVIA PAVLETIĆ

*Sveučilište Sjever, Koprivnica, Hrvatska /
University North, Koprivnica, Croatia*

FILOZOFIJA ŽIVOTA U DJELU IRVINA D. YALOMA I VIKTORA FRANKLA

Namjera izlaganja je uočiti veze i obrazložiti zajedničke crte egzistencijalne psihoterapijske tradicije u čijoj osnovi su temeljna ljudska pitanja – smisao života, smrt, sloboda i odgovornost. Razvijajući humanističku psihologiju naglašavaju važnost sposobnosti za rast, samorazumijevanje, odnos terapeuta i klijenta i ljudskog susreta.

PHILOSOPHY OF LIFE IN THE WORK OF IRVIN D. YALOM AND VIKTOR FRANKL

The intention of the presentation is to see the connections and explain the common features of the existential psychotherapy tradition, which is based on fundamental human questions – the meaning of life, death, freedom and responsibility. Developing humanistic psychology, they emphasize the importance of the capacity for growth, self-understanding, the therapist-client relationship and the human encounter.

ALEKSANDAR PRICA

*Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija /
Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Serbia*

HIPERREALNOST I NARCIZAM : POGLED KROZ VIRTUELNO ZRCALO

Svi smo svjedočili porastu narcizma u posljednjim godinama, koji je izašao iz okvira pojedinca i postao društveni fenomen. Zadatak ovog izlaganja je objasniti taj porast kombiniranjem uvida teoretičara hiperrealnosti, koji virtualnu stvarnost vide kao halucinatornu pseudo-stvarnost, i Lacanove teorije faze zrcala, u kojoj dijete oblikuje svoj Ego promatrajući odraze drugih ljudi, ali ovu fazu pomiče iza novog, virtualnog ogledala.

HYPERREALITY AND NARCISSISM : THROUGH THE VIRTUAL-GLASS

We have all witnessed the rise of narcissism in recent years, which has gone beyond the boundaries of the individual and has become a social phenomenon. The task of this presentation is to explain that rise by combining insights of hyperreality theorists who see virtual reality as a hallucinatory pseudo-reality and Jacques Lacan theory of theory of the mirror stage in which the child forms his ego by observing the reflections of other people, but I will displace this stage behind a new, virtual mirror.

FILIP MARTIN SVIBOVEC

*Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu /
Croatian Philosophical Practice Association*

FILOZOFSKO-TEOLOŠKE VRIJEDNOSTI U KONTEKSTU FILOZOFSKOG SAVJETOVANJA

Pod vidom aporija psihe, ali i filozofsko-teoloških aporija, čovjek je najveća zagonetka. On se sakriva iza forma koja predstavljaju njegove aspekte i vazda žeda za otkrivanjem suštine vlastite enigmatike, ali i drugih ljudi koji također za njega predstavljaju enigmu. Zagonetnost drugoga, u filozofskom savjetovanju ona je koja otvara mjesta kultivaciji vrijednosti prilikom savjetovanja. U tom smislu filozofske i teološke vrijednosti počinju s drugim kao onime koji ima svoj doprinos dati svijetu kao onaj koji stvara vrijednost. Otkrivanje zagonetke drugoga temelji na slobodi, osobnosti, nadilaženju granica i kreativnosti izražavanja. U ovom radu žele se promisliti ti aspekti, jer će razumijevanje i aplikacija slobode, osobnosti, transcendencije, kreativnosti i ostalih filozofsko-teoloških vrijednosti u odnosu savjetnik i savjetovani omogućiti fleksibilnost međusobne interakcije i bolji uvid u vrednovanje drugoga.

PHILOSOPHICAL-THEOLOGICAL VALUES IN THE CONTEXT OF PHILOSOPHICAL COUNSELING

In terms of the aporia of the psyche, but also philosophical-theological aporias, man is the greatest enigma. He hides behind forms that represent his aspects and is always thirsty for discovering the essence of his own enigma, but also of other people who also represent an enigma to him. The enigma of the other, in philosophical counseling, is what opens up space for the cultivation of values during counseling. In this sense, philosophical and theological values begin with the other as the one who has a contribution to make to the world as the one who creates value. The discovery of the enigma of the other is based on freedom, personality, overcoming boundaries and creativity of expression. This paper seeks to reflect on these aspects, because understanding and applying freedom, personality, transcendence, creativity and other philosophical-theological values in the relationship between counselor and counselee will enable flexibility in mutual interaction and better insight into the valuation of the other.

DANIJELA TIOSAVLJEVIĆ

*Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija /
Faculty of Medicine, University of Belgrade, Serbia*

AMORALNOST KAO DIO PSIROPATOLOŠKOG SPEKTRUMA

Povezanost između moralnog rasuđivanja i moralnog ponašanja slaba. Inteligencija pozitivno utječe na moralnost samo do određene razine, iznad koje može djelovati inhibirajuće. U većini slučajeva, samo razumijevanje onoga što je moralno ispravno nije dovoljno da bi se osoba u moralnim situacijama doista ponašala u skladu s tim načelima. Za takvo je ponašanje nužna i sposobnost samokontrole, odnosno upravljanja vlastitim potrebama koje proizlaze ponajprije iz osobnih interesa. Cilj je izlaganja ukazati na to da ispravno moralno djelovanje zahtijeva usklađen razvoj i drugih psihičkih funkcija čovjekova psihičkog aparata, te da se, uslijed određenih bolesti ili stanja koja narušavaju funkcije volje, emocija, svijesti ili kognicije, kod pojedinih pacijenata može pojaviti i poremećaj moralnog funkcioniranja.

AMORALITY AS A PART OF THE PSYCHOPATHOLOGICAL SPECTRUM

The connection between moral reasoning and moral behavior is weak. Intelligence positively influences morality only up to a certain point, beyond which it may have an inhibiting effect. In most cases, merely understanding what is morally right is not sufficient for a person to actually act in accordance with those principles in moral situations. Such behavior also requires the capacity for self-control, that is, the ability to manage one's own needs, which arise primarily from personal interests. The aim of this presentation is to highlight that proper moral action requires the coordinated development of other psychological functions of the human psyche, and that, due to certain illnesses or conditions that impair the functions of will, emotion, consciousness, or cognition, some patients may also exhibit a disturbance in moral functioning.

ANA UMIČEVIĆ

*Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /
KBC Zagreb, KPB Jordanovac, Zagreb, Hrvatska /*

ZDRAVSTVENA SKRB KAO MORALNA PRAKSA: PERSPEKTIVA EDMUNDA PELLEGRINA

Kako razumjeti medicinu kao moralnu praksu u pluralističkom društvu? Ovaj rad istražuje perspektivu Edmunda Pellegrina, koji vidi medicinu ne samo kao tehničku ili znanstvenu disciplinu, već kao moralni poduhvat. Prema njemu, srž medicinske etike čini »odnos iscjeljivanja«, koji proizlazi iz bolesti, profesionalne obveze i svrhe medicine. Suosjećanje, holistički pristup i etička osjetljivost temelj su kvalitetne skrbi. U pluralističkom društvu važno je prepoznavanje različitih vrijednosti i iskustava bolesti. U kliničkoj praksi često se javljaju dileme poput sukoba između autonomije pacijenta i zaštite zdravlja, pristanka na liječenje te odluka u palijativnoj skrbi. U duhu Pellegrinove misli sestrinska skrb shvaća se kao moralni odgovor prema drugome, a ne samo izvršavanje zadataka. Rad ističe važnost etičke dimenzije skrbi.

HEALTHCARE AS THE MORAL PRACTICE: EDMUND PELLEGRINO'S PERSPECTIVE

This paper examines the perspective of Edmund Pellegrino, who conceives of medicine not merely as a technical or scientific discipline, but as a moral endeavor. According to Pellegrino, the essence of medical ethics is the »healing relationship«, which emerges from the presence of illness, the professional obligations of the caregiver, and the fundamental purpose of medicine. Compassion, a holistic approach, and ethical sensitivity constitute the foundation of quality care. In pluralistic societies, acknowledging diverse values and experiences of illness is crucial for ethical clinical practice. Common ethical dilemmas include conflicts between patient autonomy and health protection, consent issues in mental health treatment, and decision-making in palliative care. Reflecting Pellegrino's view, nursing care should be regarded as a moral act, a response to the other, rather than mere task execution. This paper underscores the importance of recognizing the moral dimension of healthcare.

MAJA VEJIĆ

*Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu /
Croatian Philosophical Practice Association*

KREATIVCI U FILOZOFSKOJ PRAKSI

Filozofska praksa područje je ciljane zaštite mentalnog zdravlja u kojem je individualan pristup klijentu ne samo osnova, nego i otvara opcije raznih kreativnijih pristupa, naročito s klijentima koji su i sami »profesionalni kreativci« (u raznim umjetničkim strukama) ili pokazuju kreativne sklonosti. Kreativno izražavanje, uključivanje dodatnih metoda rada i korištenje rekvizita mogu pospješiti angažman klijenta, a naročito pomoći u inicijalnom otvaranju. Cilj ovog izlaganja je promotriti kako kreativniji pristup u praksi može postići dobre rezultate te dati neke primjere dobre prakse.

THE CREATIVES IN PHILOSOPHICAL PRACTICE

Philosophical practice is an area of targeted mental health care in which an individual approach to the client is not only the basis, but also opens up the options for various more creative approaches, especially with clients who are themselves »professional creatives« (in various artistic professions) or show creative inclinations. Creative expression, the inclusion of additional methods and the use of certain props and tools can enhance the client's engagement, and especially help with the initial opening up. The aim of this presentation is to observe how a more creative approach in practice can achieve good results and to provide some examples of good practice.

TANJA ZOVKO

*Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska /
KBC Zagreb, KPB Jordanovac, Zagreb, Hrvatska /*

FILOZOFSKI TEMELJI ZDRAVSTVENE NJEGE: KARL JASPERS I HARVEY PICKER

Zdravstvena skrb nije samo tehnički proces, već praksa koja uvažava čovjeka u njegovoj cjelovitosti – tjelesnoj, duhovnoj, emocionalnoj i socijalnoj. Filozofija pomaže zdravstvenim djelatnicima razumjeti što znači biti osoba, ranjiva i bolesna. Karl Jaspers, njemački filozof i psihijatar, ističe da čovjek nije samo biološki organizam već biće smisla koje se suočava s graničnim situacijama poput bolesti, patnje i smrti, što omogućuje duhovni rast i autentičnost. Harvey Picker, američki humanist, promiče model pacijent u središtu skrbi, naglašavajući poštovanje pacijentovih vrijednosti, informiranost, komunikaciju i emocionalnu podršku. Spoj Jaspersove egzistencijalne filozofije i Pickerovog humanističkog modela daje cjelovit, etički i profesionalan pristup zdravstvenoj skrbi, gdje empatija i prisutnost postaju temelj liječenja i ljudske solidarnosti.

THE PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF HEALTHCARE: KARL JASPERS AND HARVEY PICKER

Healthcare is more than a technical procedure; it is a practice that acknowledges the person in their entirety – physically, emotionally, socially, and spiritually. Philosophy provides healthcare professionals with the conceptual tools to understand what it means to be a person, vulnerable, and ill. Karl Jaspers emphasizes that humans are beings of meaning who confront limit situations such as illness, suffering, and death, which can foster personal growth and authenticity. Harvey Picker advocates a patient-centered care model, highlighting respect for patients' values, informed decision-making, effective communication, and emotional support. The integration of Jaspers' existential philosophy with Picker's humanistic framework offers a comprehensive, ethical, and professional approach, in which empathy and presence are central to treatment and human solidarity.

ROMAN ŠIMUNOVIĆ

*Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Osijek, Hrvatska /
Faculty of Philosophy, University of Josip Juraj Strossmayer, Osijek, Hrvatska*

FENOMENOLOŠKI PRISTUP DESTIGMATIZACIJI MENTALNOG ZDRAVLJA KROZ VIDEOIGRE

Videoigre nude jedinstvenu priliku za istraživanje i prikazivanje mentalnog zdravlja. Igre poput *Life is Strange* (2015), *Celeste* (2018), *Hellblade: Senua's Sacrifice* (2017), među ostalima, pružaju vrlo korisne narative koji omogućuju igračima da »dožive« i razumiju psihopatologiju. U tom smislu, videoigre ne samo da prikazuju mentalna stanja koja mogu predstavljati poteškoće u životu, već i proces oporavka, suočavanja te samoprihvatanja. Fenomenološki pristup omogućuje da se dobije uvid u to kako videoigre oblikuju subjektivno iskustvo mentalnog zdravlja kroz mehaniku igre, narativa i dizajna likova. Kritički pristup također razmatra kako većina komercijalnih igara često prikazuje mentalne bolesti na vrlo problematičan način, što može pridonijeti stigmatizaciji. Cilj izlaganja jest istražiti kako videoigre mogu poslužiti kao alat za destigmatizaciju mentalnog zdravlja i promoviranje empatije i razumijevanja.

A PHENOMENOLOGICAL APPROACH TO THE DESTIGMATIZATION OF MENTAL HEALTH THROUGH VIDEOGAMES

Video games offer a unique opportunity to explore and portray mental health. Games such as *Life is Strange* (2015), *Celeste* (2018), *Hellblade: Senua's Sacrifice* (2017), among others, provide very useful narratives that allow players to »experience« and understand psychopathology. In this sense, video games not only depict mental states that can present difficulties in life, but also the process of recovery, coping, and self-acceptance. A phenomenological approach allows for insight into how video games shape the subjective experience of mental health through game mechanics, narrative, and character design. A critical approach also considers how most commercial games often portray mental illness in a very problematic way, which can contribute to stigmatization. The aim of the presentation is to explore how video games can serve as a tool to destigmatize mental health and promote empathy and understanding.

STJEPAN ŠTIVIĆ

*Teološki fakultet, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija /
Faculty of Theology, University of Ljubljana, Slovenia*

IZMEĐU SLOBODE I ALGORITMA: LOGOTERAPIJA PRED IZAZOVIMA BCI TEHNOLOGIJE

Polazeći od predavanja Viktora Frankla *Pitanje smisla u tehnološkom društvu* (1989.), u izlaganju se propituje aktualnost logoterapije u doba tehnologije sučelja mozak–računalo (BCI), s posebnim osvrtom na tvrtku Neuralink. Franklov naznaka »psiho-industrije« danas dobiva na značenju — s jedne strane zbog ubrzanog razvoja BCI tehnologija, a s druge zbog sve češće sklonosti patologiziranju egzistencijalnih kriza ili ponudi tehnoloških i mehaničkih rješenja za svaku ljudsku poteškoću. Izlaganje najprije razmatra moguće antropološke stranputice koje bi se mogle pojaviti ako se ovaj potonji trend nastavi, a zatim promišlja priliku za logoterapiju da brani cjelovitu sliku o čovjeku — kao slobodnom i odgovornom biću koje traži smisao

BETWEEN FREEDOM AND ALGORITHM: LOGOTHERAPY FACING THE CHALLENGES OF BCI TECHNOLOGY

Building on Viktor Frankl's lecture *The Question of Meaning in a Technological Society* (1989), this presentation explores the contemporary relevance of logotherapy in the age of Brain–Computer Interface (BCI) technology, with particular reference to the company Neuralink. Frankl's notion of a »psycho-industry« has gained renewed significance today—on the one hand, through the rapid development of BCI technologies, and on the other, through the increasing tendency to pathologize existential crises or to offer technological and mechanical solutions to every human difficulty. The presentation first addresses the potential anthropological pitfalls that may emerge if this latter trend continues, and then considers the opportunity for logotherapy to reaffirm a holistic conception of the human being—as a free and responsible person in search of meaning.

VUK TRNAVAC

*Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija /
Faculty of Philosophy, University in Belgrade, Serbia*

**METODOONTOLOGIJA ZDRAVLJA U ANTIČKOM NEOPLATONIZMU:
PLOTIN I PROKLO IZMEĐU TEORIJE I PRAKSE**

Autor u ovom istraživanju želi iz vlastitog metodoontološkog viđenja razmotriti tokove pojma zdravlja u filozofiji antičkog neoplatonizma. Osnovni je cilj prikazati kako se kod dvaju ključnih autora; Plotina (204.–270.), ponajprije u *Eneadama*, te u djelima Prokla Dijadoha (412.–485.); isprepliću teorijski uvidi u mnogostrukost i višeznačnost pojma zdravlja s praktičnim primjenama tih nazora u oblicima poput tadašnje hipokratsko-galenske medicine. Nastoji se, pomoću trovidno-troaspektske strukture zdravlja, prema kojoj postoje duhovni vid zdravlja, vid duševnog zdravlja te tjelesni vid zdravlja, kojima odgovaraju teološko-transcendencijski, etički i fizički aspekt zdravlja, prikazati i sama neoplatonistička filozofija emanacionizma (isijavanja) utemeljena na Jednom kao iskonskom načelu bića iz kojega emaniraju, u tročlanoj paradigmi, Duh (Um), Duša i naposljetku Tvar (nebiće).

**METHODOONTOLOGY OF HEALTH IN ANCIENT NEOPLATONISM:
PLOTINUS AND PROCLUS BETWEEN THEORY AND PRACTICE**

In this research, the author seeks to examine the development of the concept of health in the philosophy of ancient Neoplatonism from his own methodo-ontological perspective. The primary aim is to show how, in the works of two key authors; Plotinus (204–270), primarily in the *Enneads*, and Proclus Diadochus (412–485); theoretical insights into the multiplicity and polysemy of the concept of health intertwine with the practical applications of these views in forms such as the then-prevailing Hippocratic-Galenic medicine. By means of the threefold, tri-aspectual structure of health, according to which there exist a spiritual dimension of health, a psychic (mental) dimension, and a bodily dimension, corresponding respectively to the theological-transcendental, ethical, and physical aspects of health, the study also aims to present Neoplatonic philosophy itself as an emanationist (radiative) system grounded in the One as the primordial source of being, from which emanate, in a triadic paradigm, Spirit (Intellect), Soul, and finally Matter (non-being).

RADIONICA

WORKSHOP

DARIJA RUPČIĆ KELAM

*Faculty of Philosophy, University of Josip Juraj Strossmayer, Osijek, Hrvatska /
Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Osijek, Croatia*

INTERAKTIVNA RADIONICA PLES SJENA

U ovoj ćemo radionici terapije pokretom i plesom raditi na osnaživanju osobnosti i tijela. Radit ćemo na razvoju kinestetičkog i proprioceptivnog osjećaja, kinestetičke empatije, usavršavanju suptilnih vještina neverbalnog, tjelesnog govora, čitanja i slušanja onoga što se izražava jezikom afekta i pokreta. Suočiti ćemo se s vlastitim sjenama i učiti slušati, pričati i čitati tijekom jedni druge. Somatsko učenje shvaćamo kao kontinuirano stvaranje odnosa i (su)djelovanja u svijetu. Koristeći senzitivnost, memoriju i inteligenciju tijela, slušajući tjelesne narative, kao bazu za medijaciju, ova perspektiva omogućuje propitivanje problema različitosti, te podržava učenje novih kognitivnih i motoričkih vještina. Cilj je bio rad na tjelesnom učenju i učenju jednih od drugih, kroz istraživanje različitih mogućnosti postojanja i izražavanja...

INTERACTIVE WORKSHOP DANCE OF THE SHADOWS

In this movement and dance therapy workshop, we will work on strengthening the personality and body. We will work on developing kinesthetic and proprioceptive feeling, kinesthetic empathy, improving the subtle skills of non-verbal, body language, reading and listening to what is expressed in the language of affect and movement. We will face our own shadows and learn to listen, talk and read each other's bodies. We understand somatic learning as the continuous creation of relationships and (co)action in the world. Using the sensitivity, memory and intelligence of the body, listening to bodily narratives, as a basis for mediation, this perspective enables questioning the problem of diversity, and supports the learning of new cognitive and motor skills. The goal was to work on physical learning and learning from each other, through the exploration of different possibilities of existence and expression...

IZLOŽBE

EXHIBITIONS

TARA BEATA RACZ

*Centar za rehabilitaciju Zagreb, Hrvatska /
Rehabilitation Center Zagreb, Croatia*

ŠTO OSTAJE KAD SJEĆANJE IZGUBI RIJEČI, A TIJELO ZADRŽI OBLIK?

Izložba »Što ostaje kad sjećanje izgubi riječi, a tijelo zadrži oblik?« istražuje napetost između sjećanja i tjelesnosti, fokusirajući se na ono što ostaje kada narativni jezik zakaže, kada događaji i emocije nestanu iz priče, ali ostanu utisnuti u tijelo. Rad se bavi nesvjesnim tragovima i fragmentima osjećaja koji se vraćaju u obliku geste, tišine ili praznine. Slike nastaju iz apstraktnih, koloristički ekspresivnih podloga na kojima se pojavljuju figure nalik siluetama, razdvojene linijom simbolom krhkosti sjećanja. Tijelo se prikazuje kao osjetilni, ranjivi prostor u kojem se talože odnosi, bliskosti i gubici. Izložba promišlja tijelo kao arhiv koji pamti ono što je izmaklo jeziku, otvarajući prostor za refleksiju o ranjivosti i o tragovima koji nastavljaju živjeti u nama.

WHAT REMAINS WHEN MEMORY LOSES WORDS AND THE BODY RETAINS ITS SHAPE?

The exhibition »What Remains When Memory Loses Words, and the Body Retains Form?« investigates the tension between memory and corporeality, focusing on that which persists when narrative language fails and when events and emotions vanish from the story yet remain embodied. The work addresses unconscious traces and fragments of feeling that resurface as gestures, silence, or emptiness. Images emerge from abstract, coloristically expressive backgrounds, upon which figures resembling silhouettes appear, delineated by a line that signifies the fragility of memory. The body is represented as a sensory, vulnerable space in which relationships, intimacies, and losses are inscribed. The exhibition presents the body as an archive retaining what eludes language and establishes a framework for reflection on vulnerability and enduring traces within the self.

KREŠIMIR KATUŠIĆ

Slobodni umjetnik, Zagreb, Hrvatska /

Free Artist, Zagreb Croatia

PROSTOR PRVIH POTENCIJALA

Voljom, kreativnom imaginacijom i inteligencijom stvaramo nove svjetove. Svjetonazor, svijest o smislu svijeta i bića uvjetuje naša traženja. Svijet koji stvorimo i moć koju oživimo mora biti kompatibilna, uklopiti se u već postojeći univerzum. Ono što nije u simbiozi, živi na teret postojećeg i ugrožava njegovu stabilnost. Doba Tehnosfere određeno je njenim autopetičkim djelovanjem, vladavinom slike, planiranjem, računanjem i konstrukcijom novih svjetova. Ono što je oživljeno i umreženo u virtualnom prostoru, u formi pokretne slike, odvodi pažnju i svijest individue iz prirodno danog nam svijeta u umjetno stvoreni virtualni sustav. Prostor prvih potencijala omogućuje prvi pokret k nastajanju ideje. Spajanjem prvih točaka odrediti će se lik forme i prizvati ono što stoji u potencijalu. Prostor prvih potencijala omogućuje na opetovano vraćanje na početak momenta kreacije.

SPACE OF THE FIRST POTENTIALS

With will, creative imagination, and intelligence we create new worlds. Our worldview, our awareness of the meaning of the world and of being, conditions our search. The world we create and the power we animate must be compatible with, and integrated into, the already existing universe. What is not in symbiosis lives at the expense of what already exists and threatens its stability. The age of the Technosphere is defined by its autopoietic activity, by the reign of the image, by planning, calculation, and the construction of new worlds. What is animated and networked in virtual space, in the form of the moving image, draws the attention and consciousness of the individual away from the naturally given world into an artificially created virtual system. The space of the first potentials enables the initial movement toward the emergence of an idea. By connecting the first points, the outline of the form will be determined, and what exists in potential will be called forth. The space of the first potentials allows for a continual return to the beginning of the creative moment.

NIKŠA JANKOVIĆ

Slobodni umjetnik, Zagreb, Hrvatska /

Free Artist, Zagreb Croatia

IZLOŽBA »THIS IS NOT A TV SHOW«

Izložba »This is not a TV show« propituje granicu između suosjećanja i spektakla, između aktivizma i autodestrukcije. U vremenu kada su rat i tragedija postali dio svakodnevne medijske potrošnje, pitanje koje se nameće jest: koliko zaista suosjećamo, a koliko uživamo u gledanju?

Ovi radovi ne govore samo o ratovima koji trenutno oblikuju svijet, već i o našoj ulozi u njima, ulozi promatrača koji klikom, komentarom ili dijeljenjem slike sudjeluje u stvaranju moralnog spektakla. Koliko je naše zalaganje za mir autentično, a koliko je samo performans, način da prikrijemo vlastitu želju za destrukcijom, onu istu energiju koju osuđujemo kod drugih?

Izložba je svojevrsna provokacija, prožeta punk senzibilitetom, koja razotkriva našu navijačku potrebu da zauzmemo strane, da bodrimo »dobre« i »loše« kao u globalnom reality programu. U tom smislu, »This is not a TV show« nije samo naslov, nego upozorenje da smo već predugo publika, a možda i sami glumci, u predstavi koja se ne odvija na televiziji, nego u stvarnosti.

EXHIBITION »THIS IS NOT A TV SHOW«

The exhibition »This Is Not a TV Show« explores the blurred line between compassion and spectacle, between activism and self-destruction. In an age when war and tragedy have become part of our daily media diet, the question arises of how much do we truly empathize, and how much do we simply enjoy watching?

These works speak not only of the wars that are currently shaping the world, but also of our role as observers, those who, by clicking, commenting, or sharing an image, take part in the creation of a moral spectacle. How authentic is our commitment to peace, and to what extent is it merely a performance — a way to mask our own urge toward destruction, the very energy we condemn in others?

The exhibition is a kind of provocation, infused with a punk sensibility, exposing our partisan urge to take sides, to cheer for the “good” and the “bad” as if in a global reality show. In that sense, *This Is Not a TV Show* is more than a title; it is a warning, that for too long we have been the audience, and perhaps even the actors, in a performance unfolding not on television, but in reality.

ADRESAR

ADDRESS BOOK

Ana Buljan

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u
Osijeku
Filozofski fakultet
Lorenza Jagera 9
HR-31000 Osijek
Croatia
e-mail: ana.buljan11@gmail.com

Klara Čavar

Sveučilište u Zadru
Teološko-katehetski odjel
Ul. dr. Franje Tuđmana 24i
HR-23000 Zadar
Croatia
e-mail: kcavar@unizd.hr

Bruno Ćurko

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Poljička cesta 35
HR-21000 Split
Croatia
e-mail: bcurko@ffst.hr

Marija Džinić

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet filozofije i religijskih znanosti
Jordanovac 110
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: m.dzinic@ffrz.unizg.hr

Sanja Frajtić

Specijalna bolnica za plućne bolesti
Rockefellerova ulica 3
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: sfrajtic@gmail.com

Tin Fresl

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: tin.fresl3107@gmail.com

Toma Gruica

University of Graz
Faculty of Arts and Humanities
Universitätsplatz 3
AU-8010 Graz
Austria
e-mail: tomagruica@protonmail.com

Emanuela Herceg

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet filozofije i religijskih znanosti
Jordanovac 110
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: ema.herceg@gmail.com

Damir Hršak

Sveučilište u Zagrebu
Metalurški fakultet
Aleja narodnih heroja 3
HR-44000 Sisak
Croatia
e-mail: hrsakd@simet.hr

Luka Janeš

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet filozofije i religijskih znanosti
Jordanovac 110
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: luka.janes@ffrz.unizg.hr

Nikša Janković

Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu
Mlinovi 17
HR-10000 Zagreb

Marina Katinić Pleić

Glas Koncila
Kaptol 8
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: marina_katinic@yahoo.com

Krešimir Katušić

Gornji Bukovac 101
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: kresimirkatusicspona@gmail.com

Ivica Kelam

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u
Osijeku
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Cara Hadrijana 10
HR-31000 Osijek
Croatia
e-mail: kelamivica@gmail.com

Stjepan Krovinović

Bluesun Hotels & Resorts
Barutanski jarak 114
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: stjepan.krovinovic@gmail.com

Luka Maršić

KLOK- Klub liječenih ovisnika o kocki
Karela Zahradnika 2
HR-10000 Zagreb
Croatia
E-mail: lukamarsic@net.hr

Franjo Mijatović

Medicinski fakultet Rijeka
Sveučilište u Rijeci
Braće Branchetta 20
HR- 51000 Rijeka
Croatia
e-mail: franjo.mijatovic@medri.uniri.hr

Marijan Montani

Psihijatrijska ordinacija Marijan Montani
Ivana Belostenca 6
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: marijan.montani@zg.htnet.hr

Livija Pavletić

Sveučilište Sjever - Koprivnica
Trg dr. Žarka Dolinara 1
HR- 48000 Koprivnica
Croatia
e-mail: lpavletic@unin.hr

Ivan Perkov

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet hrvatskih studija
Borongajska cesta 83d

HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: iperkov@fhs.hr

Aleksandar Prica

Filozofski fakultet Univerziteta u
Beogradu
Milentija Popovića 18/23
RS-11000 Beograd
Serbia
e-mail: aleksandarwitcher95@gmail.com

Dragan Prole

Filozofski fakultet
Univerzitet u Novom Sadu
Dr Zorana Đinđića 2
RS-21101 Novi Sad
Serbia
e-mail: proledragan@ff.uns.ac.rs

Tara Beata Racz

Centar za rehabilitaciju Zagreb
Maksimirska 104
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: tara.beata.racz@gmail.com

Vlatka Ročić Petak

Udruga Ludruga
Nova cesta 109
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: udruga@ludruga.hr

Darija Rupčić Kelam

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u
Osijeku
Filozofski fakultet
Lorenza Jagera 9
HR-31000 Osijek
Croatia
e-mail: darija.rupcic@gmail.com

Filip Martin Svibovec

Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: fmsviby@gmail.com

Roman Šimunović

Filozofski fakultet Osijek
Ul. Lorenza Jagera 9
HR-31000 Osijek
Croatia
e-mail: romansimunovic21@gmail.com

Stjepan Štivić
Sveučilište u Ljubljani
Teološki fakultet
SL-1000 Ljubljana
Slovenia
E-mail: stjepa.Stjepan.Stivic@teof.uni-lj.si

Danijela Tiosavljević
Univerzitet u Beogradu
Medicinski fakultet
RS-11000 Beograd
Serbia
e-mail: tiosavljevic.danijela@gmail.com

Vuk Trnavac
Univerzitet u Beogradu
Filozofski fakultet
Kosančić Ivana 6
RS-21000 Novi Sad
Serbia
e-mail: vuktrnavac@gmail.com

Ana Umičević
KBC Zagreb
Klinika za plućne bolesti Jordanovac

Jordanovac 104
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: ana.umicevic@petar.ffrz.hr

Maja Vejić
Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: vejic.maja.n@gmail.com

Tanja Zovko
Klinika za plućne bolesti Jordanovac
Jordanovac 104
HR-10000 Zagreb
Croatia
e-mail: tanjazovko@gmail.com

Anabela Zrnić
Filozofski fakultet Univerziteta u Banjoj
Luci
Univerzitetski grad, Bulevar vojvode Petra
Bojovića 1A
BIH- 78000 Banja Luka
e-mail: anabela.zrnic@student.ff.unibl.org

IZDAVAČ / PUBLISHER

Hrvatsko udruženje za filozofsku praksu

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER

Luka Janeš

UREDNICI / EDITORS

Luka Janeš, Toma Gruica

PRIJEVODI I KOREKTURA / TRANSLATIONS AND PROOFREADING

Bruno Bogović, Anamaria Salopek Višević, Filip Martin Svibovec, Maja Vejić

DIZAJN NASLOVNICE / COVER DESIGN

Nikša Janković, Karlo Hlača

PRIJELOM TEKSTA I TISAK / LAYOUT AND PRINT

GRAFOMARK, Zagreb

NAKLADA / VOLUME

100